

ALIE- NISTI

JYVÄSKYLÄN
SCIENCE
FICTION
SEURA 42

The Son of #42

V. Murtomäki - 92

ALIENISTI
THE SON OF #42
5½. numero 3. vuosikerta

JULKAISIJA:
Jyväskylän Science Fiction Seura **42**

POSTISIIRTOTILI:
TA 1738 342

OSOITE:
c/o Otto Mäkelä
Kauppakatu 1 B 18
40100 JYVÄSKYLÄ

PÄÄTOIMITTAJA:
Otto Mäkelä
Puh. koti (941) 613 847
työ (941) 603 584
BBS (941) 211 562
E-mail: otto@jyu.fi

KOPIOLAITOS: Valos-kopio, kesä/1992

Tiedotusmaksu vuodelle 1992: MK 30

Yksittäisten artikkelien ja novellien
tekijänoikeudet (© 1992) ovat
kirjoittajilla, koosteen tekijän-
oikeudet Seura 42:lla.

ETUKANSI: Jukka Murtosaari
TAKAKANSI: Ilja Karsikas

TAITTO, TYPOGRAFIA & ALIENISTI-LOGO:
© Poka Seku Vain/S.A. Edit. M'ENFIN
under exclusive license of
Hepuli-kohtaus-sarjat/Heart Attack
Series, Inc./Sid Sid Keränen

Sisällys

<i>Leena Peltonen:</i> Robert Holdstock: Metsien mies	3
<i>Robert Holdstock (suom. Leena Peltonen):</i> Orapihlaja	5
<i>Olav Tirkkonen:</i> Tuohisydän	12
<i>Eija Elo:</i> Lasipuut	18
<i>Boris Hurta:</i> Metsän halki	21
<i>M-P Lauronen:</i> Kohtaus kadotuksen suolla	24

Kuvitus

Jussi Karjalainen:	23
Kimmo Isokoski:	5, 7
Jü Roikonen:	11, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20

Päästökirjoitus:

Greetings and salutations,

Tervetuloa lukemaan Alienistin toista Jyväskylän Kesä-erikoisnumeroa. Kiitos osallistumisestanne. Kiitos rahoistanne.

Kuten virttyneemmät asianhorruttajat muistavat, vuoden 1991 kesännumero oli Science Fiction -teemanumero, erikoisvieraana Ian Watson. Saimme erittäin mukavaa palautetta tuosta tapahtumasta, joten hullunrohkaistuneena päätimme yrittää uudestaan.

Tämä numeromme on lähinnä fantasiaa kesän teeman "Vapaus+Itsenäisyys=Fantasia" mukaan ja juhlittuna vieraanamme tietenkin Robert Holdstock. Hän oli ottanut yhteyttä Watsoniin ja päätti silti tulla, mies meidän makuumme siis. Mutta eipä ole varmaan varoitettu saunasta ja vihdoista...

Tulevaisuuden liikkuvuuden takia en voi kertoa teille suuremmalti jatkosta, mutta toivomme voivamme jatkaa tätä sarjaa tulevinakin kesinä. Elämän merkitystä emme teille paljasta, mutta taidattekin jo tietää sen (vihje: se on numero).

Kiitän Paulaa hänen jatkuvasta tuestaan, hän pitää elämäni järjestyksessä. Kiitän latojaani Sid-Sidiä, ettei hän ole varannut tälle pääkirjoitukselle tätä enempää täytettävää tilaa. Sekä minulta että latojalta erityiskiitokset Juha Roikoselle.

Otto

Metsien mies

Leena Peltonen

Teokset *Alkumetsä* ja *Metsän henget* nostivat englantilaisen Robert Holdstockin maailmanmaineeseen ja toivat käsitteen *mytago* kaikkien fantasia- ja tieteiskirjallisuutta lukevien yleiseen puheenparteen. Teoksillaan Holdstock loi kokonaan uudenlaisen voimakkaan myyttien maailman, joka ei sijoitu perinteisiin fantasiamaise- miin tarunhoitoiseen sankariaikaan, vaan kaukaiseen menneisyyteen, jossa myöhem- män taruperinteen alkukuvat syntyvät, met- sän pimentoon, ihmismielen pimentoon.

Metsät ja aika, erityisesti muinaisai- ka, ovat toistuvia teemoja kautta Robert Holdstockin kirjallisen tuotannon. Hän kurkoo menneisyyteen myös uusimmas- sa romaanissaan *The Fetch*, jonka Karisto julkaisee suomeksi vielä tänä vuonna.

Uran alku

Robert Holdstockin kirjoittajanura sai alkunsa jo vuonna 1968, kun kirjallisesti kun- nianhimoisen "uuden aallon" johtohahmo *Michael Moorcock* julkaisi hänen fantasiano- vellinsa "The Pauper's Plot" *New Worlds* -lehdessä, numerossa joka esitteli af-yleisölle uusia lupaavia kirjoittajia. Novelli, jota kir- jailija itse on myöhemmin moittinut kau- histuttavan naiiviksi, sisälsi yhtä kaikki sa- mankaltaisia allegorisia elementtejä kuin hänen myöhemmät pääteoksensa. Tuon fantasiapainotteisen tekstin jälkeen Hold- stock siirtyi pitkäksi ajaksi science fiction- nin pariin, joskin kautta hänen tuotanton- sa genret sekoittuvat toisiinsa, ja tieteelli- set ja pseudotieteelliset elementit esiinty- vät toistuvasti rinnakkain yliluonnollisen kanssa.

Kirjailijanuransa alussa Holdstock opiskeli eläinlääketiedettä ja valmistuttuaan teki

neljä vuotta lääketieteellistä tutkimustyö- tä, mutta kertomansa mukaan viihtyi huo- nosti sekä tutkijaveriensa että tutkimus- kohteenaan olleiden loismatojen seuras- sa. Näihin aikoihin hän oli aktiivinen sf- harrastaja, joka oli mm. jonkin aikaa toi- mittajana brittiläisten tieteiskirjoittajien *Focus*-lehdessä, meikäläisen *Kosmoskynän* vastineessa.

Vuonna 1976 Holdstock julkaisi esi- koisromaaninsa *Näkevä sokea* (*Eye Among Blind*). Vieraalle planeetalle sijoitettua tie- teiskirjaansa kirjailija on luonnehtinut ko- keiluksi käänteisellä darwinismilla; korke- alle kehittynyt rotu vaipuu siinä vähitellen uuteen primitiivisyyteen. Planeetalla on Maan ihmisten retkikunta, joka tutkii tätä taantumisprosessia vaihtelevissa tunne- tiloissa. Erääksi keskushenkilöksi nousee nainen, joka on jättänyt miehensä ja va- linnut uudeksi elämäkumppanikseen vie- raan rodun maskuliinin, jonka elämänta- van hän pyrki mahdollisuuksien mukaan omaksuma.

Varhaistuotanto

Esikoisteoksensa ilmestyttyä Robert Hold- stock ryhtyi vapaaksi kirjailijaksi. Vuosina ennen todellista läpimurtoaan hän kir- joitti aikaan liittyviä ongelmia käsittelevät tieteisteokset *Travellers* (1976) ja *When Time Wind Blows* (1981) sekä tavallaan irlantilaiseen mytologiaan pohjaavan ro- maanin *Earthwind* (1977), jossa jo lähe- nee pääteostensa teemoja. *Earthwind* si- joittuu myös vieraalle planeetalle, luon- non kanssa saumattomassa kosketukses- sa elävän kansan pariin, jonka kulttuuri muistuttaa hämmästyttävällä tavalla 6000 vuoden takaista irlantilaista kulttuuria. Myös tässä kirjassa on tarkkailijana ja myö-

täeläjänä ihmismainen, jolla on rakkaus- suhde alkuasukasmiehen kanssa.

Menneisyys on mukana myös romaa- nissa *When Time Wind Blows*. Se tapah- tuu planeetalla, jossa hurjat tuulet kanta- vat asioita menneisyydestä, ja ihmisiä ym- päröivä todellisuus voi niiden vaikutuk- sesta muuttua silmänräpäyksessä toiseksi.

Holdstock julkaisi uransa alkutaipa- leella kirjoja myös salanimillä. *Berserker*- sarja, jota hän kirjoitti *Chris Carlsenin* ni- mellä, koostuu islantilais-kelttiläisistä miek- ka ja magia -henkisistä, perin verisistä ja luvalla sanoen melko yliampuvista fantasia- seikkailuista. Salanimellä *Robert Faulcon* hän kirjoitti *Nighthunter*-sarjan, joita voi- daan luonnehtia okkulttisiksi trillereiksi. Niissä hän loi erityisillä ESP-kyvyillä varus- tetun henkilöhaamon *Francoise Jeuryn*, joka esiintyy myös hänen omalla nimel- lään julkaisemassa romaanissa *Necromanc- er* (1978) sekä tänä vuonna suomeksikin ilmestyvässä kirjailijan uusimmassa teok- sessa *The Fetch* (1991).

Mytagojen metsässä

Ryhopen metsä Herefordshiressä ei ulkoa katseltuna ole suuren suuri, kymmenisen kilometriä ympäriinsä, mutta se kätkee sy- välle uumeniinsa brittiläisen kulttuurin ja kertomusperinteen kaikkien aikakausien taruhahmot elämään heränneinä mytagoi- na. Ihminen, joka astuu sisälle metsään, on taipuvainen menettämään ajantajun- sa, ja järkipäiväinen suunnistaminen siellä on mahdotonta, sillä metsä elää omaa elä- määnsä ajan ja paikan lakien ulkopuolel-

la ja kuljettelee vaeltajaa odottamattomiin paikkoihin. Mytagot ovat kollektiivisen piilotajunnan alkukuvia, ylimuistaisen perinteen ruumiillistumia, joihin kuitenkin myös niiden läheisyydessä elävät ihmiset vaikuttavat omalla kulttuuritaustallaan ja odotuksillaan. Ne ovat tarujen prototyyppejä, alkuaiheita, joita kansa on tarpeen tullen tiedostamattaan kutsunut olemassaoloon, esimerkkinä eri sortoajkojen vapautustelijat kuten Robin Hood.

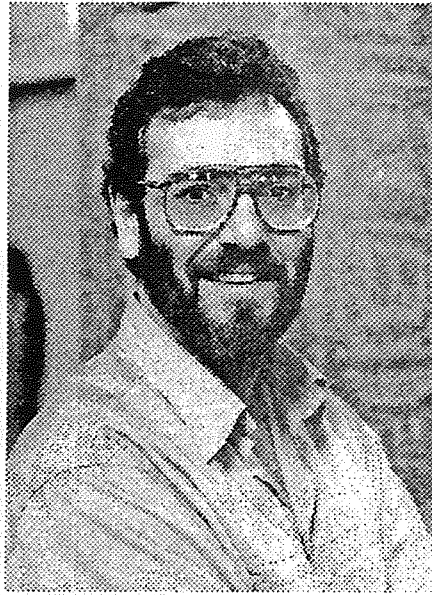
Mytagometsä on ajatuksena hyvin samankaltainen Jungin teorian kanssa ihmisten kollektiivisesta piilotajunnasta ja rotumuistista, mutta Holdstock kiistää tunteensa jungilaista psykologiaa ennen, kuin se alettiin jatkuvasti mainita hänen teostensa yhteydessä.

Alkumetsässä Robert Holdstock päähenkilöidensä välityksellä etsii analyttis-rationaalista selitystä metsälle ja sen mytagoille. Alkumetsä kertoo Huxleyn perheestä, isästä ja hänen kahdesta pojastaan, jotka kukin vuorollaan saavat pakkomielleekseen selvittää metsän salaisuuden. Perhe hajoaa kunkin miehen viettäessä yhä enemmän aikaa metsässä ja päättyessä myös kamppailuun, ensin isä poikaa vastaan, sitten veljekset toisiaan vastaan samasta neitomytagosta, Guiwennethistä, jonka jokainen vuorollaan saa omakseen ja taas menettää. Perheen laiminlyöty äiti on päätenyt itsemurhaan jo ennen tarinan alkamista. Metsä valtaa miesten ajatukset, niinkuin se on valtaamassa heidän talonsakin, he oppivat elämään metsän ehdoilla, raakaa, väkivaltaista elämää samalla metsästäjänä ja saaliina, viha-rakkaussuhteessa toisiinsa, metsään, viimein kauhistuttavaan perusmytagoon Urscumugiin.

Metsän henget on samaan mystiseen alkumetsään sijoittuva kertomus Tallis-tytöstä, joka lähtee etsimään sieltä kadonnutta veljeään, kuten Alkumetsän Steve, kuten Time Windsin Kris. Teos on edeltäjänsä monikerroksisempi, aistivoimainen ja impressiivinen kuvakudos, joka vetoaa enemmän muihin inhimillisen ymmärryksen osiin kuin järkeen.

Kirjailija on palannut Alkumetsän Huxleyn perheen tragedian juurille, veljesten lapsuusajanaan, novelliinsa "Bone Forest" (1991), jonka hän suunnittelee lähivuosina laajentaa uudeksi mytagoromaaniksi, edeltäjiään seikkailullisemmaksi ja ensimmäisen osan tapaan tieteellisiä selitysmalleja etsiväksi.

Holdstockin fantasiasta on kaikkinaisen romantiikka, koristeellisuus ja eska-

pismi äärimmäisen kaukana. Kerronta on mystisestä sisällöstään huolimatta äärimmäisen realistista, paikoin jopa inhorealista; hajut, tunteet, vammat, ihmisten (ja mytagoiden) julmuuden moninaiset muodot on kuvattu niin ehyen siloittelemattomasti, että muinaisaikojen tuntu, primitiivisyys, luonnon ankarat olosuhteet välittyvät äärimmäisen uskottavina ja vakuuttavina, todella suggestiivisen elävinä.

Molemmat mytagoromaanit ovat voittaneet British Science Fiction -palkinnon, ja Alkumetsä myös arvostetun World Fantasy palkinnon.

Francoise Jeury ja Graalin malja

Romaanissaan Necromancer Holdstock kertoi värisyttävän tarinan ikivanhasta monoliitista, josta on hakattu kirkkoon kastemalja, mutta joka pyhästä käyttötarkoituksestaan säteilee pahuutta ympäristöönsä (käänteinen tilanne tässä **Alienistissa** julkaistulle novellille "Orapihlaja"). Autistisen lapsen äiti väittää lapsensa sielun ja persoonallisuuden olevan vankina tuossa kivessä, perhe ajautuu yhä syvenevään kriisiin, ja viimein hankitaan avuksi Francoise Jeuryn, jo kahdessa Night Hunter -sarjan kirjassa esiintyneen tutkijan, jolla on erikoinen kyky aistia energiaa ja menneisyyden tapahtumia vanhoja esineitä koskettamalla.

Holdstockin uusin romaani The Fetch, joka ilmestyy vielä tänä vuonna myös suomeksi, sijoittuu kirjailijan lapsuuden maisemiin Kentin kalkkikuoppiin ja jatkaa Necromancerin linjoilla perheestä, jonka lapsessa vaikuttavat selittämät-

tömät voimat. The Fetchin nuori sankari Michael on synnyltään salaperäinen adoptiolapsi, joka käyttää outoa kykyään noutaa arvoesineitä kaukaisesta menneisyydestä lunastaakseen niillä kalseiden, ahneiden vanhempiensa rakkautta (onnelliset perheet eivät tosiaankaan ole Holdstockin tavaramerkki). Perhe, erityisesti isä, oppii luottamaan helppoon rahantuloon ja hankkiutuu arvaamattomiin vaikeuksiin.

Holdstock on kytenyt kertomukseen lapsen vision arthuriaanisesta Kalastajakuninkaan legendasta, sillä Graalin malja on se esine, jota hän tietää vanhempiensa ennen muuta haluavan ja sitä hän siis etsii ajan kerrostumista. Mutta myös ajan ulkopuolella vaanii voima, joka haluaa käyttää Michaelia hyväkseen omien päämääriensä saavuttamiseen. Francoise Jeury ilmaantuu pojan ja tapahtumien ymmärtäjäksi, mutta mysteerio syvenee nopeasti ja käy yhä uhkaavammaksi.

The Fetch on selvästi kevyemmän sarjan teos kuin mytago-romaanit. Se kuuluu Night Hunter -sarjan tavoin Holdstockin okkultisiin trillereihin, mutta myös siinä tuntuu kirjailijalle ominainen muinaisuuden kosketus, erityisesti Michaelin noutamissa oudoissa esineissä. Kirjailija itse kertoo onnettomina tutkijavuosinaan useasti paenneensa loismatoja ja verellä täytettyjä koeputkia kulman takana olleeseen British Museumiin ja hankkineensa siellä lähtemättömän kiinnostuksensa muinaiseneisiiin, erityisesti kelttiläisiin ja pronssikauden kypäriin, kilpiin, rituaaliveitsiin jne.

Orapihlaja

Tässä Alienistin numerossa julkaistu - kirjailijan itse ehdottama - novelli "Orapihlaja" on varsin luonteenomainen esimerkki Robert Holdstockin kirjailijanlaadusta. Tapahtumat sijoittuvat saksilaisaikaan, ensimmäisen vuosituhannen puolivälin paikkeille, jolloin kristinuskoko teki tuloaan Brittein saarille raivatakseen tieltään kansan ikivanhan luonnonuskonnon. Novelliassa kertautuvat Holdstockin peruselementit, puu ja kivi, kulttuurien kohtaaminen, aikaperspektiivi, joka avautuu sekä loitolle menneeseen että yhtä kaukaiseen tulevaisuuteen, jossa, niin novelli meille vakuuttaa, ihmiset yhä tuntevat metsän henget.

***** 42

Orapihlaja

KIMMO ISOKOSKI

Auringon painuessa mailleen, kun muurarit ja killan puusepät lopettivat päivän työnsä ja tallustivat uupuneina takaisin majapaikkoihinsa kylään, Thomas Wyatt jäi puolivalmiiseen kirkkoon ja kuunteli kivisen miehen ääntä, joka kutsui häntä.

Kuiskaus oli kiivas ja vaativa: "Kiirehdi! Kiirehdi! Minun *täyhy* olla valmis ennen muita. *Kiirehdi!*"

Thomasista, joka piileskeli lehterin alla, tuntui että aavemaisen huudon täytyi kuulua mailien päähän. Mutta vartija, John Tagworthy, oli nykyään melkein kuuro, ja pappi oli liian keskittynyt hoitamaan omia pyhiä rituaalejaan tajutakseen, miten hänen kirkkonsa varastettiin.

Robert Holdstock

Thomas saattoi kuulla papin liikkeitä. Tämä kiersi uuden kirkon kahdesti niin kuin aina auringonlaskun aikaan, pieni savuava suitsutusastia toisessa kädessään, kirja toisessa. Hän käveli oikealta vasemmalle. Demonit ja vanhan maan henget pakenivat hänen edellään tummuvan tai vaan lintuina ja lepakoina. Pappi, kuten kaikki kirkossa työskentelevät miehet – Thomasta itseään lukuunottamatta – olivat muukalaisia seudulla. Papilla oli pitkä tukka ja tumma, leikattu parta, epätavallinen ulkomuoto munkille.

Hän puhui aina sen paikan erityisestä pyhyydestä, jolle hänen kirkkoaan rakennettiin. Hän piti rakentajia tarkasti silmällä. Hän rukoili pohjoiseen ja etelään kääntyneenä, ja hänet nähtiin jatkuvasti polvillaan aivan kummun huipulla kuin olisi ollut karkoittamassa sen alle haudattuja ikivanhoja henkiä.

Tämä oli Tanssiva Kukkula. Ennen kivikirkkoa täällä oli ollut puukirkko, ja jotkut sanoivat, että itse Pyhä Pietari oli kohottanut sen ensimmäiset hirret. Ja eikö Kristuksen Graalia kantava Josef ollut levänyt juuri tällä paikalla ja ajanut pois maakummun pahat henget?

Mutta se oli Tanssiva Kukkula. Ja joskus siitä puhuttiin sen vanhemmalla nimellä, *Ynys Calidryu*, vanhojen tulien saari. Oli myös muita nimiä, nyt jo unohdettuja.

"Kiirehdi!" huusi kivinen mies kätetystä syvennyksestään. Thomas tunsi kylmien seinien tärisevän aaveen äänen voimasta. Hän värähti tuntiessaan maan voiman palaavan hakattuihin kannatinpilareihin, tarkasti aseteltuihin kivenlohkareisiin. Aina yöllä.

Vartijan nuotio räiskyi ja loimotti eteläseinän suojassa. Pappi käveli alas kukkulalta kylää kohti pysähtyen vain kerran katsomaan taakseen seudun ensimmäisen kivikirkon puolivalmistaa kuorta. Sitten hän oli tiessään.

Thomas astui esiin pimeydestä seisoi katsellen tyhjän katon läpi pilviä ja taivasta ja kimaltavaa valoa, joka oli Jupiter. Hänen huodamensa alkoi jyskyttää, mutta suuri huojennus levisi hänen raajoihinsa ja mieleensä. Ja kuten aina, hän hymyili ja sulki sitten silmänsä hetkiseksi. Hän ajatteli sitä, mitä oli tekemässä. Hän ajatteli Bethiä, mitä tämä sanoisi jos tietäisi hänen salaisesta työstään; suloinen Beth, hänellä ei ollut lapsia lohtunaan ja hän oli nyt enemmän yksinään kuin koskaan. Mutta nyt tätä ei kestäisi enää pitkään. Kasvot olivat melkein valmiit...

"Kiirehdi!"

Enää pari yötä. Vain muutama tunti työskentelyä pimeässä, ja kaikki vartijan parhaat yritykset vahua kirkkoa osoittautuisivat turhiksi.

Kirkko olisi varastettu. Thomas tuli olemaan varas!

Hän kulki nyt hämärän halki sinne, missä tikapuut makasivat sivuseinää vasten. Hän pystytti tikkaat vasten korkeaa lehteriä – lepraisen lehteriä – ja kiipesi ylös. Hän veti tikapuut perässään ylös ja harppasi yli puu-, kivi- ja nahkajätteiden paikan kapeimpaan nurkkaan. Karkeiden kannatinkivien paljaat pinnat katsoivat kirkkoon. Kiviä toisiinsa kiinnittämässä ei ollut laastia. Niiden paino piti niitä paikoillaan. Ne eivät kannatelleet muuta kuin itseään.

Thomasin työntäessä sinnikkäästi yksi niistä liikkui ja irtautui muista.

Kun hämärä oli häipynyt mutta yö ei vielä ollut täysin laskeutunut, oli kylmiksi harmaata valoa, että hän saattoi nähdä sinne kaiverretut kasvot. Hän tuijotti lehtevää partaa, kaitoja vinoja silmiä, suuria, laajenneita sieraimia. Hän näki, miltä posket tulisivat näyttämään, kuinka hiukset kävisivät piikkisiksi, kuinka hän lisäisi orapihlajan valkoisia ja punaisia marjoja oksiin, jotka ympäröivät kimppuina kasvoja...

Thomas tuijotti Orapihlajaa ja Orapihlaja tuijotti takaisin häneen, kylmä hymy kylmillä kivihuulillaan. Äänet kuiskivat kuulon valtakunnassa, joka ei ollut kirkossa eikä toisessa maailmassa, vaan jossakin näiden kahden välillä, äänen, liikkeen ja muistin varjomailla.

"Minun täytyy olla valmis ennen muita", kivinen mies kuiskasi.

"Tulet olemaan", sanoi kivenhakkaaja valitessaan talttaa ja vasaraa nahkalaukustaan. "Ole kärsivällinen."

"Minun täytyy olla valmis ennen taikamiehiä!" Orapihlaja intti ja Thomas huokasi ärtyneenä.

"Sinä tulet olemaan valmis ennen taikamiehiä. Niiden piirteistä ei edes olla vielä päätetty."

"Taikamiehet" olivat ne, joita Thomas kutsui apostoleiksi. Kaksitoista patsasta oli sijoitettu tilapäisesti alttarin ylle. Niiden ruumiit olivat valmiit, mutta kasvot yhä tyhjät ja sileät.

"Hallitakseni minun täytyy olla täällä ensin", Orapihlaja sanoi.

"Olen jo avannut silmäsi. Voit nähdä, kuinka keskeneräiset toisten kasvot ovat."

"Aava ne paremmin", sanoi Orapihlaja.

"Hyvä on."

Thomas ojensi kätensä kohti kivisiä kasvoja. Hän kosketti huulia, nenää, silmiä. Hän tunsi jokaisen kohoaman, jokaisen uurteen, jokaisen taltanjäljen. Kiven rakeet tuntuivat kuin soralta hänen kosketuksensa alla. Hän saattoi tuntea kovemman kiven juonteen oikean silmän alla, mistä kannatinkiveä oli paha hakata. Myös Orapihlajan kruunussa oli kovuutta, pehmeän kiven virhekohta, joka täytyisi muotoilla varovaisesti, ettei halkaisisi koko kuvaa. Kun hänen sormensa kulkiivat oka-

miehen huulilla, kutitti vanha kylmä hengitys häntä, metsän miehen hengitys hänen kauan sitten taakse jääneestä ajastaan. Kun Thomas kosketti silmiä, hän tunsi silmämunien liikahtavan kärsimättöminä näkemään enemmän.

Minä olen metsähaudassa, ja meidän välillämme on tuhat vuotta, Orapihlaja oli sanonut. *Kiirehdi, kiirehdi. Tuo minut takaisin.*

Thomas hakkasi kasvoja syvenevässä pimeydessä, työskennellen pelkän kosketuksen varassa palauttaakseen kadonneen jumalan takaisin elämään. Hänen työstään aiheutui kirkkuvia ääniä, kiven musiikkia hiljaisessa kirkossa. John Tagworthy, vartija, ei kuulisi niitä ulkona nuotionsa ääressä. Hän saattoi nähdä talikynttilän valon heijastuksen pilvissä, hän saattoi haistaa kaukaisessa linnassa päästetyn pierun tynnessä kesäyössä, mutta ihmisen ja luonnon äänet olivat kauan sitten lakanneet vaivaamasta hänen aistejaan.

"Thomas! Thomas Wyatt! Missä Jumalan nimeen sinä olet?"

Huuto, joka kuului alhaalta säikäytti Thomasin niin, että hän pudotti taltansa ja yrittäessään epätoivoisesti siepata sitä hän viilsi käteensä haavan. Hän pysytteli ääneti pitkän tovin ja kirosi Jupiterin ja äkkiä taivaalle syttyneiden tähtien valoa. Kirkko oli varjojen paikka pimeyttä vasten. Tähyillessään pohjoisholviin hän luuli näkevänsä miehen hahmon, mutta se oli pelkkä puolentekoinen hirs. Hän tarttui raskaaseen kivenlohkareeseen joka peittäisi kivikasvot, ja hänen niin tehdesään ääni kuului taas.

"Luoja sinun sisuskalusi ottakoon, Thomas Wyatt. Se on Simon. Myllärin poika Simon!"

Thomas hiipi lehterin reunalle ja kurkisti sen yli. Liike paljasti hänen olinpaikkansa. Simonin kalpeat kasvot kääntyivät häneen päin. "Kuulin kuinka työskentelet. Mitä sinä teet?"

"En mitään", Thomas valehteli. "Harjoitan vain taitojani hyvillä työkaluilla hyvään kiveen."

"Näytä minulle ne kasvot", sanoi nuorempi mies ja Thomas tunsi veren pakenevan päästään. *Miten hän oli tiennyt?* Simon oli kaksikymmenvuotias, ollut naimisissa kolme vuotta, ja yhä lapseton, kuten Thomaskin. Hän oli tietysti vapaasyntyinen; hän työskenteli isänsä myllyssä, mutta vietti paljon aikaa pelloilla, sekä perheensä saroilla että linnan mailla. Hänen suuri tavoitteensa oli kuitenkin päästä kiltaan ja kivenhakkaajaksi.

"Mitkä kasvot?"

"Laske tikapuut", Simon kehoitti ja Thomas laski vastahakoisesti puiset tikkaat alas. Mylläri kiipesi kiivaasti hengittäen ylös lehterille. Hän lemusi valkosipulille. Hän katseli innoissaan ympärilleen pimeässä. "Näytä minulle vihreä mies."

"Seliä, mitä tarkoitat."

"Älä nyt viitsi, Thomas! Kaikki tietävät, että sinä veität esiin Metsän Herraa. Tulin katsomaan häntä. Haluan tietää, miltä hän näyttää."

Thomas pystyi tuskin puhumaan. Hänen sydämensä vuoroin pysähtyi ja jyskytti. Simonin sanat olivat kuin pistohaavoja. *Kaikki tiesivät! Kuinka kaikki saattoivat tietää?*

Orapihlaja oli puhunut hänelle ja vain hänelle. Hän oli vannottanut kivenhakkaajaa vaikenemaan ja salaamaan asian. Kolmenkymmenen päivän ajan Thomas Wyatt oli ollut vaarassa joutua ei pelkästään ruosituksi, vaan melkein varmasti hirtetyksi pyhinhäväistyksestä, oli vaarantanut henkensä salaisen vallan vuoksi. *Kaikki tiesivät!*

"Jos kaikki tietävät, miksei minua ole pysäytetty?"

"En minä tarkoita *kaikkia*", Simon sanoi ja tunnusteli sokeasti kylmistä seinistä merkkiä Thomasin työstä. "Tarkoitin kylää. Siitä puhutaan kuiskaamalla. Sinä olet sankari, Thomas. Me tiedämme, mitä sinä teet ja kenen vuoksi. Se on jännittävää, se on *oikein*. Olen tanssinut heidän kanssaan metsäristeyksessä. Olen kantanut tulta. Minä *tiedän*, kuinka paljon voimaa täällä on jäljellä. Saatan vanhoa Jumalan nimeen – mutta

niin voi rauhassa tehdä. Hänellä ei ole voimaa minun ylitseni, eikä meidän kenenkään yli. Hän ei kuulu Tanssivalle Kukkulalle. Älä ole *huolissasi*, Thomas. Me olemme sinun ystäviäsi... Ah!"

Simon oli löytänyt irrallisen kiven. Se oli painava, ja hän ähkäisi tarttuessaan siihen ja laski sen varovasti lattialle. Hän hengityksensä kävi hiljaiseksi, kun ojensi kättään kohti kivisiä kasvoja. Mutta Thomas saattoi nähdä, että nuori mies empi sormet levällään koskettamasta kallisarvoista kuvaa.

"Tässä on taikaa, Thomas", Simon sanoi hartaasti.

"Taitoa siinä on – kun työskentelee yöllä, kun työskentelee peloissaan – siinä on taitoa kylliksi, sen sanon."

"Näissä kasvoissa on taikaa", Simon toisti. "Ne imevät voimaa alapuoleltaan maasta. Ne vetävät voimaa Tanssivasta Kukkulasta. Silmissä on vettä, Thomas. Vanhan kaivon kosteutta. Kasvot ovat loistavat."

KIMMO ISOKOSKI

Hän ponnisteli suojaavan kiven kanssa ja nosti sen takaisin paikoilleen. "Kunpa se olisin ollut minä. Olisipa vihreä mies valinnut minut. Mikä kunnia, Thomas, aivan totta."

Thomas Wyatt katseli ystävänsä ällistyneenä. Oliko tämä *tosiaan* myllärin poika Simon? Oliko tämä se nuori mies, joka oli kantanut ristiä jokaisena Ylösnousemussunnuntaina kymmenen vuoden ajan? Simon Mylläri? *Olen tanssinut heidän kanssaan metsäristeyksessä.*

"Keiden kanssa olet tanssinut tienristeyksessä, Simon?"

"Kyllä *sinä* tiedät", Simon kuiskasi. "Se on elossa. Se kaikki on elossa. Se on täällä, meidän ympärillämme. Ei se ole koskaan mennyt pois. Metsän Herra näytti meille..."

"Orapihlaja? Häntäkö sinä tarkoitat?"
"Häntä!" Simon osoitti kohti kätettyä syvennyttä. "Hän on ollut täällä vuosia. Hän tuli sillä hetkellä, kun munkit päättivät rakentaa kirkon. Hän tuli pelas-

tamaan meidät, Thomas. Ja sinä autat. Minä kadehdin sinua..."

Simon laskeutui tikapuita. Hän oli salavihkainen yön hahmo, joka syöksyi korkeasta holviaukosta, johon suuri tammiovi pian sovitettaisiin, ja ulos poikki liejuiseksi talotun kukkulan, metsän ympäri takaisin sinne, missä kylä hämmötti pimeänä ja nukkuvana.

Thomas seurasi häntä alas ja pani tikapuut takaisin seinänvierelle. Mutta avoimella kukkulalla, melkein vartiomiehen nuotion näkyvisä, hän katsoi metsän poikki pohjoiseen, missä harju erottui korkeana pimeyden nauhana pilvien valjunharmaata kajoa vasten. Harjun alla paloi tuli. Hän tiesi katselevansa metsäristeykseen, missä roomalaisten kivetty tie ylitti käyttämättömän polun, joka vei Woodhurstista Biddendeniin. Hän oli leikkinyt siellä lapsena, vaikka häntä oli kielletty koskaan milloinkaan seuraamasta

halkeillutta kivitietä.

Hylätyn risteuksen kohdalla oli aukio, ja vuosia sitten hän ja Simon Myllärin vanhempi veli Wat olivat usein löytäneet tulen ja juhlinnan kylmiä jäännöksiä. Tietysti lainsuojattomien, tai kätettyjä metsäpolkujä matkakaavien saksilaisritarien salaisten tavarakuljetusten jälkiä. Mikään muu selitys paikan käytölle ei olisi tullut kysymykseenkään. Siellähän oli vanha hirsipuukin, jolla metsän laki oli pantu täytäntöön.

Värähtäen hän muisti kerran, jolloin oli tullut aukiolle ja nähnyt turvonneen, harmahtavan miehen ruumiin heilahdellen riippumassa tuosta mustuneesta puusta. Sen olkapäillä oli kyyhöttänyt tummia lintuja. Kasvoissa ei ollut silmiä, ei nenää, ei ollenkaan lihaa, ja kuolleen konnan tarjoama näky oli saanut aikaan, ettei hän mennyt aukiolle enää koskaan.

Nyt metsäristeyksessä paloi tuli. Tuli niinkuin se tuli kolmekymmentä yötä sitten, kun Orapihlaja oli lähettänyt tytön noutamaan häntä...

Hän oli herännyt siihen, että joku kutsui häntä ulkona nimeltä. Hänen vaimonsa Beth nukkui sikeästi ja käännähtäen hiukan olkipatjallaan. Yö oli ollut lämmin. Hän oli kiskonut housut jalkaansa ja vetänyt pellavaisen paidan hartioilleen. Astuessaan ulos hän oli häirinyt kanaa, joka kotkotti kiukkuisesti ja asteli toiseen pesäpaikkaan.

Tytöllä oli yllään tummat vaatteet. Hänellä oli huivi hiustensa peittona. Hän oli kuitenkin nuori, ja käsi jonka hän Thomasille ojensi oli pehmeä ja kalpea.

"Kuka sinä olet?" mies kysyi vetäytyen taaksepäin. Tyttö nyki häntä kädestä. Thomasin vastahakoisuus lähteä hänen kanssaan oli osaksi pelkoa, osaksi huolta että Beth näkisi hänet.

"Iagus goroth! Fiatha! *Fiatha!*" Tytön sanat olivat Thomasille vieraita. Ne kuulostivat kätkeytyä kieleltä, mutta eivät olleet sitä.

"Kuka sinä olet?" hän tiukkasi, ja tyttö huokaisi pitäen yhä kiinni hänen kädestään. Vihdoin hän osoitti rintaansa. Hänen silmänsä olivat kirkkaat huivin suojassa. Hänen hiuksensa olivat pitkät ja Thomas tunsu että ne olivat punaiset, kuin tuli. "Anuth!" hän sanoi. Hän osoitti loitolle. "Orapihlaja. Tulet Orapihlajan luo. Anuthin mukana. Minun. *Tule. Thomas. Thomas Orapihlajan luo. Fiatha!*"

Hän kiskoi Thomasia kädestä ja mies lähti juoksemaan. Hänen sormiaan puristava ote hellitti. Tyttö juoksi hänen edellään hame hulumuten, ruumis kyyryssä. Thomas kompasteli pimeässä, mutta tyttö näytti kykenevän erottamaan polun jokaisen matalalla riippuvan oksan ja korkean pyökinjuuren. He tulivat metsään. Mies keskitti katseensa tytön pakenevaan hahmoon huutaen toisinaan häntä hidastamaan vauhtiaan. Joka kerta kun hän kaatui pitkin pituuttaan, tyttö palasi ja teki suullaan naksuttavia ääniä kiihkeänä ja kärsimättömänä.

Hän auttoi miehen jaloilleen mutta syöksyi samassa uudestaan metsän syvyyksiin varomatta henkeään tai jalkojaan.

Äkkiä Thomas kuuli ääniä, rytmikkäitä lyöntiäänä, tulen räiskyntää... ja juoksevan veden leppeän solinan. Tyttö oli tuonut hänet joen rantaan. Se mutkitteli metsän läpi ja sitten alamaiden poikki kohti Avonia.

Hän näki tulen puiden lomitse. Anuth otti häntä kädestä ja veti hänet, ei kirkkaasti valaistuun lehtoon, vaan kohti virtaa. Kävellessään Thomas tuijotti liekkejä. Tulen edessä liikkui tummia ihmis-

hahmoja. Ne näyttivät tanssivan. Raskas rytmi oli kuin luuta olisi hakattu toisella. Äänet lauloivat. Kieli oli hänelle tuttua, mutta käsittämätöntä.

Anuth kiskoi hänet tulen valaiseman lehdon ohitse. Thomas tuli joen rantaan ja tyttö livahti tiehensä. Mies kääntyi yllättyneenä ja sihisi hänen nimeään, mutta hän oli tiessään. Mies katsoi taas veteen, jonka pinnan tähtien ja kuunsirpin valo sai näyttämään elävältä. Veden partaalla kasvoi paksurunkoinen orapihlaja. Se värisi ja huojui iltatuulussa.

Orapihlaja kasvoi Thomas Wyattin hämmästyneen hahmon edessä. Se kohosi, se suoristui, se venyttäytyi. Käsiarret, jalat, kuunvalon kimallus silmissä ja hampaissa.

"Tervetuloa, Thomas", sanoi okainen puu.

Mies otti näyn säikähdyttämänä askeleen taaksepäin.

"Tervetuloa minne?"

Hänen edessään Orapihlaja nauroi. Miehen ääni rahisi kuin keuhkotautisen lapsen. "Katso ympärillesi, Thomas. Kerro minulle, mitä näet."

"Pimeyttä. Metsää. Joen, tähtiä. Yön. Kylmän yön."

"Vedä henkeä, Thomas. Mitä sinä haistat?"

"Sen saman yön. Joen. Lehtiä ja kasveja. Tulen, minä haistan tulen. Ja syksyn. Kaikki syksyn hajut."

"Koska sinä viimeksi näit ja haistoit saman?"

Oudon keskiöisen kohtaamisen hämmästyttävä Thomas värisi vaatteissaan. "Viime yönä. Olen aina nähnyt ja haistanut ne."

"Siis tervetuloa paikkaan, jonka tunnet hyvin. Tervetuloa ainaispaikkaan. Tervetuloa syksy-yöhön, jollaisen tämä maa on aina tuntenut ja jollaisesta se on aina nauttiva."

"Mutta kuka sinä olet?"

"Minut on tunnettu monilla nimillä." Hän tuli lähelle vapisevaa miestä. Hänen orapihlajakruununsa outoine sarvineen oli kuin pirstoutunut puu pilviä vasten. Hänen partansa, joka oli lehtiä ja pitkää ruohoa, kahisi hänen puhuessaan. Hänen ruumiinsa värisi kun yötuuli kosketti luonnon antamia vaatteita, jotka kietoutuivat hänen kehonsa ympärille. "Uskotko Jumalaa, Thomas?"

"Hän kuoli meidän edestämme. Hänen poikansa. Ristillä. Hän on kaikkivaltias..."

Orapihlaja kohotti käsivartensa. Hän piti ne ojennettuina. Hän oli suuri risti kylmässä yössä, ja hänen okakruununsa oli villieläimen sarvet. Vanhat pelot, unohdetut väristykset riivasivat kyläläistä, Thomas Wyattia. Esi-isien huudot ilkkuivat häntä. Muistot tulesta kuiskuttivat unohdetun kielen sanoja hämmentäen hänen mieltään.

"Minä olen Jumalan risti", sanoi Orapihlaja. "Kosketa puuta, kosketa teräviä okaita..."

Thomas ojensi kätensä. Hänen liikensä eivät olleet hänen omiaan. Hänen sormensa koskettivat miehen vatsan kylmää lihaa. Hän tunsu poikkipuun koholaa olevat lihakset, miehen päästä kohoavien okaiden veriset kärjet. Hän sipaisi hermostuneesti reisien kyhmyistä puuta ja korskeaa oksaa, joka nousi niiden välistä ja tuntui kuumalta hänen sormissaan, luonnon koskaan kuolematon intohimo.

"Mitä tahdot minusta?" Thomas kysyi hiljaa.

Risti muuttui taas mieheksi. "Että teet minun kuvani uuteen temppeliin. Että teet temppelin minun omakseni. Että teet siitä minun omani ikiajoiksi riippumatta siitä, millaista palvontaa sen seinien sisällä harjoitetaan..."

Thomas tuijotti Metsän Herraa.

"Kerro, mitä minun pitää tehdä..."

Kaikki tietävät, oli Simon sanonut. Kaikki kylässä. Siitä puhuttiin kuiskaamalla. Thomas oli sankari. Kaikki tiesivät. Kaikki paitsi Thomas Wyatt.

"Miksi he ovat salanneet sen minulta?" hän mutisi yössä. Hän oli kääriytynyt takkiinsa ja ahtanut ruumiinsa bastionin suojaan. Kohtaaminen Simonin kanssa oli järkyttänyt häntä pahasti.

Hän saattoi nähdä täältä Biddendeeniin tumman, muodottoman metsän poikki. Linna ja sen tiluksille kerääntyneet kylät olivat hänen takanaan. Hän näki vain tähtiä, valjuja pilviä ja tulen tuikahduksen sieltä, missä harjoitettiin outoa palvontaa.

Miksi keskiöisessä metsässä palava tuli veti häntä niin puoleensa? Miksi häntä niin lohdutti ajatus lämpimästä hehkusta, joka uhkui kasatuista oksista, ja himmeään valoon kerääntyneiden ihmisten äänten sorinasta ja naurusta? Olihan hänkin tanssinut tulen ympärillä: toukotulilla ja vainajien päivän painuessa maille. Mutta noita tulia oli poltettu kylän alueella. Hänen sielunsa lepatti siipiään kuin ilahtunut lintu ajatellessaan metsässä palavaa nuotiota. Syksyn tuoksu, yökasteen kosketus, puiden ja kasvien sielun läheisyys; ajattomat silmät katselisivat tanssijoita. He elivät yhteistä elämää metsän kanssa.

Miksi hänet oli pidetty erillään? *Kaikki tiesivät.* Kyläläiset, jotka kantoivat vertavuotavaa, kuolevaa Kristusta pitkin katuja Ylösnousemussunnuntaina... kantoivatko he nyt villikarjun ja hirven ja jäniksen kuvia tulen ympärillä? Hän - Thomas - oli sankari. He puhuivat hänestä kuiskaamalla. Kaikki tiesivät hänen työstään. Milloin *heidät* oli viety takaisin vanhojen uskon äärelle? Oliko Orapihlaja ilmestynyt samalla tavalla heille jokaiselle?

Miksi ei hän jakanut uutta uskoa heidän kanssaan? Se oli sama usko. Hän käyt-

ti taitoaan, he tanssivat jumalille.

Aivan kuin jos hän olisi samaa kylmää kiviainetta, jonka parissa työskenteli, toiset pitivät hänet matkan päässä, tarkkailivat häntä etäältä. Tiesikö Beth? Thomas värisi. Tunnit kuluivat. Hän tunsii hirttoköyden kaulansa ympärillä. Yksi ainoa väärässä paikassa lipsahtanut sana, yksi syrjästä kuunneltu ääni – yksi kuiskaus väärälle ihmiselle, ja Thomas Wyatt olisi harmaa, kaulastaan keinahteleva möhkäle, tummien lintujen saalista. Silmät, nenä, kasvojen liha. Jokainen piirre, jonka hän hakkasi Orapihlajalle vasarallaan ja taltallaan, hakattaisiin hänestä kovilla, kosteilla nokilla.

Kuun asemasta Thomas tajusi istuneensa kirkon vieressä monta tuntia. Vartija John ei ollut kävellyt ohitse. Nyt tullessaan ajatelleeksi asiaa Thomas saattoi kuulla miehen kuorsauksen, joka kuului kuin etäisyyden päästä. Thomas ponnistautui jaloilleen. Hän nosti laukun varovaisesti olkapäälleen varoen rautaisten työkalujen kilahduksia ja kalahduksia nahkapussissaan. Mutta kävellessään kohti polkua hän kuuli kirkosta liikettä. Vartija kuorsasi loitommalla.

Se oli pakko olla myllärin poika Simon, Thomas ajatteli, joka oli tullut uudestaan katsomaan metsäjumalan kasvoja.

Ärtyneenä ja yhä ymmällään Thomas astui taas kirkkoon ja katsoi lehterin suuntaan. Tikapuut oli nostettu parvelle. Hän saattoi kuulla, kuinka kiveä siirrettiin. Seurasi hiljaisuus, ja sitten kivi pantiin paikoilleen. Ihmishahmo tuli tikkaiden luo ja alkoi laskeutua.

Thomas katseli ällistyneenä. Hän astui syvempään pimeyteen, kun pappi katsoi ympärilleen ja nosti sitten tikkaat paikkaan, missä niitä pidettiin. Ainoa ääni, jonka Thomas kuuli, oli papin nauru. Mies kulki pimeyden läpi pitkä kaapu liehuen tomon ja rakennusjätteiden keskellä.

Jopa pappi tiesi! Ja siinä ei ollut mitään järkeä. Thomas nukkui levottomasti kuunnellen vaimonsa hiljaista hengitystä. Monta kertaa kiihkeä halu herättää hänet, puhua hänen kanssaan sai hänet kuiskaamaan hänen nimeään ja ravistamaan häntä olkapäistä. Mutta vaimo vain nukkui. Päivän koittaessa he nousivat yhdessä ylös, mutta Thomas oli niin väsynyt että tuskin pystyi puhumaan. He söivät kovaa leipää, jota kostuttivat kylmään, laihana velliin. Thomas kallisti heidän viimeiset oluensa savituoppiin. Juoma oli sakeampaa kuin velli, mutta hän nieli karvaan juoman ja tunsii lämmittävän kihelmöinnin.

"Viimeiset oluet", hän sanoi synkästi ja taputti tynnyriä.

"Sinä olet ollut liian kiireinen panaksesi olutta", Beth sanoi pöydän äärestä. "Ja minulla ei ole siihen taitoa." Hän oli kietaissut ylleen raskaan villapuvun. Tuli oli sammunut sijassaan keskellä huo-

netta. Harmaata tuhkua leijui kattoreiästä virtaavassa valossa.

"Mutta ilman *olutta!*" Hän löi harmissaan tuopillaan tynnyriä. Beth katsahti häneen hänen kiukkunsa yllättämänä.

"Saammehan me myllärlitä olutta. Olemme tehneet niin ennenkin ja maksaneet hänelle takaisin omastamme, kun meillä on. Ei se ole maailmanloppu."

"Minulla ei ole ollut aikaa panna olutta", Thomas sanoi ja katsoi Bethiä raskaluomisin, verhoituin silmin. "Olen tehnyt jotakin tärkeää. Oletan sinun tietävän mitä."

Beth kohautti olkapäitään. "Miksi minä tietäisin? Sinä et koskaan puhu siitä.." Hänen kalpeat kasvossa olivat suloi-set. Hän oli nyt yhtä kaunis kuin silloin, kun Thomas meni hänen kanssaan naimisiin; hänen vartalonsa oli täyteläisempi, niin oli, ja elämän myötä levinnyt. Se ettei heillä ollut lapsia, ei ollut vaikuttanut vaimon luonteeseen. Hän oli antanut tietäjänaisten annostella hänelle yrtejä ja kitkeriä mausteita, vieä hänet outojen kivien ja vielä oudompien muukalaisten luo; apteekkarit ja lääkärit olivat tutkineet häntä, ja Thomas oli työskennellyt heidän peloiltaan maksaakseen heille. Ja tietenkin he olivat rukoilleet. Nyt Thomas tunsii itsensä liian vanhaksi piitataksaan lapsista. Elämä Bethin kanssa oli hyvää, ja heidän surunsa oli vetänyt heidät lähemmäksi toisiaan kuin useimmat hänen tuntemansa pariskunnat.

"Kaikki tietävät, mitä minä olen tekemässä", hän sanoi katkerasti.

"No minä en tiedä", nainen vastasi. "Mutta tahtoisin kyllä..."

Ehkäpä Thomas ei ollut reilu häntä kohtaan. Ehkä Bethkin oli pidetty kylälaisten yhteisen tiedon ulkopuolella. Mies valehteli hänelle. "Et saa sanoa kenellekään sanaakaan. Mutta minä teen Jeesuksen kasvoja."

Beth ilahtui. "Oi Thomas! Sehän on suurenmoista. Olen niin ylpeä sinusta." Hän tuli Thomasin luo ja halasi tätä. Ulkona kivenhakkaajamestari Tobias Craven huusi hänen nimeään muiden joukossa, ja hän asteli ylös Tanssivalla Kukkulalla kohoavalle kirkolle.

Hänen työnsä oli sinä päivänä epätasaita ja laiskaa. Taltta lipsahti, kivi pirstoutui, vasara osui kahdesti hänen peukaloonsa. Se mitä hän oli yöllä nähnyt hämmänsä ja huolestutti häntä. Kun pappi tuli kirkolle kävelemään työn touhuun keskellä ja tutkimaan päivän aikaansaannoksia, Thomas tarkasteli häntä huolellisesti toivoen näkevänsä jonkin tunnistamisen merkin. Mutta mies vain hymyili ja nyökkäsi, ja kantoi sitten pienen Kristuksen valon alttarille ja luki ääneti rukouksia tunnin tai kauemmin.

Auringon laskeutua Thomas tunsii ruumiinsa vapisevan. Kun pappi kutsui

työntekijät – Thomasin muiden mukana – sakaristoon juomaan viiniä, Thomas seisoi ovenpielessä tuijottaen Jumalan miehen tummia piirteitä. Pappi ojensi hänelle hänen kuppinsa sanoen ainoastaan, "Jumala kanssasi, Thomas." Niin hän oli aina sanonut.

Tobias Craven tuli Thomasin luo. Hänen kasvonsa olivat pölystä harmaat, vaatteensa liasta raskaat. Thomasin oli vaikea ymmärtää hänen murretaan, ja mestarin ele herätti muutenkin hänen epäluulonsa. Saisiko hän nyt selville, että toispaikkakuntalaisetkin tiesivät metsämaiden jumalan kasvoista, jotka olivat puolivalmiina kiviovensä takana.

"Työsi jälki on hyvää, Thomas. Ei ehkä tänään, mutta tavallisesti. Olen katellut sinua."

"Kiitos."

"Olin ensin haluton päästämään sinut kivenhakkaajan työhön meidän kanssamme. Pappi sitä vaati: yhtä paikallista miestä työskentelemään joka ammattikunnan joukkoon. Se tuntui minusta taikauskaiselta ajatukselta. Mutta nyt olen iloinen. Hyväksyn ajatuksen. Tajuan, että on valistunut ajatus antaa paikallisten miesten, ei pelkästään kiltaan kuuluvien, osoittaa taitojaan. Ja sinun taitosi ovat huomattavat."

Thomas nielaisi kovaa. "Olisi suuri kunnia kuulua kiltaan."

Mestari Tobias näytti lannistuneelta. "Niinpä, mutta valitan. Toivoisin, että olisin nähnyt sinun työtäsi kun olit kahdenkymmenen, et kolmenkymmenen. Mutta voin kirjoittaa sinulle todistuksen, jotta saat tällä alueella parempia töitä."

"Kiitos", Thomas sanoi jälleen.

"Oletko matkustanut, Thomas?"

"Vain Glastonburyyn. Tein pyhiinvaellusmatkan avioliittoni kolmantena vuonna."

"Glastonbury", mestari Tobias toisti hymyillen. "Siinä on hieno luostarikirkko. Olen nähnyt sen vain kerran. Työskentelein itse Yorkissa ja Carlislessä tuomiokirkkoyömailla. En ollut tietenkään mestari. Mutta se oli otollista työtä. Nyt olen kiltamestari ja rakennan pikkuisia kirkkoja kaukaisiin paikkoihin. Mutta se antaa sielulle täyttymyksen, ja jonakin päivänä minä kuolen ja minut haudataan itse rakentamani paikan varjoon. Se ajatus tuottaa tyydytystä."

"Älköön se tapahtuko moniin vuosiin."

"Kiitoksia, Thomas." Tobias tyhjensi kuppinsa. "Ja nyt, Jumalan työstä luonnon toimiiin –"

Thomas kalpeni. Tarkoittiko hän metsämaiden palvelusta? Kivenhakkaajamestari vilkutti hänelle silmää.

"Yöunille."

Kun toiset olivat menneet, Thomas livahti metsän suojasta ja palasi kirkkoon. Vartija touhusi nuotionsa parissa. Tänä iltana oli vähemmän pilviä ja maa, joskin synkkänä, näkyi maileja joka suuntaan.

Sisällä kirkossa Thomas katsoi ylös lehterille. Epävarmuus sai hänet empimään, sitten hän ravisti päätään. "Kunnes ymmärrän paremmin..." hän mutisi ja kääntyi lähteäkseen kotiin.

"Thomas", Orapihlaja kutsui. "Kiirehdi, Thomas."

Outo vihreä valo läikehti kirkon kivessä. Se tanssi hänen ympärillään kuin virvatuli. Sormet tyrkkivät häntä eteenpäin, mutta kun hän kääntyi, ei näkynyt muuta kuin varjoja.

Orapihlaja kutsui häntä uudestaan.

Huokaisten Thomas asetti tikkaat lehteriä vasten ja kiipesi keskeneräisten kasvojen luo. Orapihlaja hymyili hänelle. Kosteus säihkyi kapeissa silmissä. Lehvät ja oksat, jotka muodostivat hänen hiuksensa ja partansa, tuntuivat kahisevan. Kivi ponnisteli liukkuakseen.

"Kiirehdi, Thomas. Avaa silmäni paremmin."

"Minä pelkään", mies sanoi. "Liian monet ihmiset tietävät, mitä teen."

"Veistä minut. Muotoile kasvoni. Minun täytyy olla täällä ennen muita. *Kiirehdi!*"

Metsäjumalan huulet nytkähtelivät aavemaisen hahmon ahdistusta. Thomas ojensi kätensä koskettaen kylmää kiveä ja hän tunsu sen hiljaisuuden. Se oli pelkkä veistos. Siinä ei ollut elämää. Hän kuvitteli äänen. Pelkkä ihminen oli käskenyt hänen tehdä veistoksen, metsämaiden vlepukuun pukeutunut mies. Hän ei asettuisi keskityksi tuleminen vaaraan ennenkuin tietäisi olevansa turvassa. Hän kiipesi taas alas tikapuita. Orapihlaja huusi hänelle, mutta Thomas ei piitannut hänen huudostaan.

Hänen talossaan paloi lämmin tuli keskellä huonetta, ja rautapadallinen sakeaa vihanneskeittoa höyräsi sen yllä. Oli myllärliltä saatua uutta olutta, ja Beth oli mielissään, kun mies tuli kotiin niin aikaisin. Hän parsi vanhoja vaatteita istuen matalassa tuolissa lähellä tulta. Thomas söi, joi sitten olutta nojaten pöytään, kivenhakkaajan työkalut levitettyinä eteensä. Olut oli vahvaa ja meni nopeasti päähän. Häntä huimasi ja hän tunsu olevansa merkillisellä tavalla irti ruumiistaan. Lämpö, päihtymyksen tunne, hänen täysi vatsansa, kaikki tämä teki hänet uniseksi, ja hitaasti hänen päänsä vaipui käsivarsien vaaraan...

Kylmä ilmanhenkäys hänen niskassaan herätti hänet. Häntä kutsuttiin nimeltä. Ensін hän ajatteli, että se oli Beth, mutta kohotessaan pintaan mieluisasta

unohduksesta hän tunnisti Orapihlajan karheen äänen.

Tuli loimusi korkealle avoimesta ovesta tulevan vedon lietsomana. Beth istui yhä tuolillaan, mutta tuijotti liekkeihin liikkumattomana ja hiljaa. Thomas sanoi hänen nimensä, mutta hän ei vastannut. Orapihlaja kutsui taas Thomasia, ja hän katsoi ulos pimeään yöhän. Hän tunsu äkillisen pelonväristyksen. Hän keräsi työkalunsa laukkuun ja astui talosta.

Orapihlaja seiso pimeällä tiellä pitkänä hahmona puiset sarvet piirtyen mustina taivasta vasten. Hänen ympärillään tuntui vahvia maan lemu. Hän liikkui kohti Thomasia lehvävaatteet kahisten.

"Työ on kesken, Thomas."

"Minä pelkään henkeni puolesta. Liian moni ihminen tietää, mitä teen."

"Vain kasvojen valmistuminen merkitsee mitään. Sinun pelollasi ei ole väliä. Suostuit työskentelemään minulle. Sinun täytyy mennä kirkkoon. Nyt."

"Mutta jos jään kiinni!"

"Sitten löydetään toinen. Mene takaisin työhön, Thomas. Avaa silmäni kunnonla. *Se täytyy tehdä.*"

Hän kääntyi pois Orapihlajan luota ja huokaisi. Bethissä oli jotakin vialla ja se huolestutti häntä, mutta öisen hahmon suostutteluvoima oli liian suuri vastustettavaksi, ja hän alkoi uupuneesti kävellä kohti kirkkoa. Pian kylä jäi näkymättömiin hänen takanaan. Pian kirkko oli terävä kohokuva yötaivasta vasten. Vartijan nuotio loimusi korkeana, ja palavan puun tuoksu tuntui vienona syksy-yössä. Vartija itse näytti tanssivan, tai niin Thomas ensin luuli. Hän pinnisti lähdeäkseen paremmin ja tajusi kohta, että John oli nukahtanut ja tuli oli tarttunut hänen vaatteisiinsa. Hän huiski ja läimäytteli sääryksiään ja hänen säikähtyneet murahduksensa olivat kuin villikarjun iltahuuto.

Hetken huvittavuus meni ohji ja äkillinen kiukku valtasi Thomasin. Orapihlajan sanat olivat kuin teräviä pistohaavoja hänen ylpeydessään: hänen pelollaan ei ollut väliä. Vain kuvanveistolla oli merkitystä. Hän jäisi kiinni, eikä sen olisi väliä. Hän keinahtelisi linnan hirsipuussa hitaasti tukehtuen, eikä sillä olisi väliä. Toinen löydettäisiin!

"Ei!" hän sanoi ääneen. "Ei. Minä en työskentele Orapihlajalle tänä yönä. Tämä on minun yöni. Kirottu olkoon Orapihlaja. Kirottu kasvat. Avaan huomenna sen silmät, mutta en nyt."

Ja luoden viimeisen silmäyksen vartijaan, joka oli tukahduttanut tulen ja asetunut taas pitkälleen, hän kääntyi takaisin kylään.

Mutta lähestyessään taloaan, nähdessään tulen hohteen pienestä ikkunasta, hänen kiukkunsa muuttui äkilliseksi peloksi. Hän alkoi voida huonosti. Hän halusi huutaa, hälyttää kylän. Ääni hänen päässään yllytti

häntä kääntymään ja palaamaan öiseen metsään. Hänen talonsa, joka kerran oli ollut niin kutsuva, uhkasi häntä syvästi. Sitä näytti ympäröivän aura, joka eristi sen todellisesta maailmasta.

Hän käveli hitaasti pienen ikkunan luo. Hän saattoi kuulla liekkien räiskeen ja siyahdukset. Palavan puun tuoksu tuntui suloisena ilmassa. Jossakin kylän tienoilla haukkui kaksi koiraa.

Ennakkooavistuksen tuntu kasvoi kuin kuristava rikkaruoho, ja sai hänen päänsä pyörälle. Mutta hän katsoi ikkunasta. Eikä hän pyörtynyt eikä huutanut nähdessään sisälle, vaikka osa hänen henkeään, osa hänen elämäänsä, pakeni hänestä sillä hetkellä jättäen hänet kuihtumaan ja vanhenemaan, saaden hänet kuolemaan vähäsen.

Orapihlaja seiso selin tuleen. Hänen syksyisistä lehdistä ja okaisesta puusta tehty naamionsa oli kirkas ja kaamea - tummat hiukset työntyivät kiharoina naamion alta. Hänen käsivarsiaan kietoiivat köynnökset, joihin oli punottu tammen, jalavan ja lehmuksen oksia. Näitä luonnon vaatetuksen jäänteitä lukuunottamatta hän oli alaston. Hänen ruumiinsa musta karva sai hänet näyttämään palaneelta tammenrungolta, joka oli vuosien myötä käynyt pakkaiseksi ja säiden koettelemaksi. Hänen miehuutensa oli sileä, tumma oksa, halon mittainen.

Beth oli polvillaan hänen edessään, paino kyynärpäiden varassa. Hänen hameensa olivat lattialla hänen vieressään. Keltaiset liekit heittivät häilyvän hohteen hänen pehmeälle, vaalealle lihalleen, ja Thomas sulki epätoivoissaan silmänsä. Hän onnistui tukahduttamaan ahdistuksen huudon, mutta ei voinut estää itseään katselemasta.

Eikä hän tuskasta huolimatta päästänyt äännähdystäkään, kun Orapihlaja pu-dottaui odottavan naisen päälle.

Kun hän juoksi kirkkoon, vartija heräsi, nousi seisomaan ja tarttui jyrkävään sauvaansa. Thomas Wyatt iski hänet maahan ja sieppasi nuotiosta loimuavan puun. Työkalulaukku olallaan hän astui kirkkoon pidellen tulta korkealla. Tikapuut olivat parvea vasten. Kalpeat kasvot kurkistivat alas ja tikapuut alkoivat liikkua. Mutta myllärin poika Simon ei ollut aivan riittävän nopea. Thomas paiskasi palavan puun sivuun loikaten tikkailla ja alkoi kiihtyä.

"Minä vain katsoin, Thomas", Simon huusi ja yritti sitten työntää tikapuut takaisin. Thomas takertui parvekkeeseen ja kiskoi itsensä turvaan. Hän ei sanonut sanaakaan Simonille, joka perääntyi vasten seinää, johon irrallinen kivi oli sovitettu..

"Et saa koskea häneen, Thomas!"

Simonin silmät olivat kauhistuneet ympärät pimeydessä. Thomas tarttui häntä hartioista ja paiskasi hänet parvekkeelle, ja käytti sitten kiveä iskeäkseen häntä.

"Ei, Thomas! Ei!"

Nuorempi mies oli horjahtanut yli parvekkeen. Hän piteli kiinni henkensä kaupalla ja hänen sormensa puristivat kannatellakseen hänen painonsa.

"Petetty!" huusi Thomas. "Pelkkää petosta! Tehty naurettavaksi! Tehty aisan-kannattajaksi! Te kaikki tiesitte. Te kaikki tiesitte!"

"Ei, Thomas. Jumalan nimessä, ei se niin ollut!"

Hänen vasaransa oli painava. Hän heilautti sen korkealle. Simonin vasen käsi katosi ja miehen tuskanhuudot raastoivat korvia. "Bethillä ei ollut muuta keinoa!" hän huusi hysteerisesti. "Ei, Thomas! Ei! Beth valitsi niin! Hän valitsi niin! Orapihlajan lahjan teille molemmille."

Vasara heilahti. Murskatut sormet jätivät veriset jäljet parveen. Simon rysähti alhaalla lattiaan ja makasi hiljaa.

"Te kaikki tiesitte!" Thomas Wyatt huusi. Hän väänsi irrallisen kiven pois. Orapihlaja katseli puoliavonaisin silmin. Thomas saattoi nähdä jokaisen piirteen, jokaisen viivan. Suu väänny pilkalliseen virneeseen. Silmät kapenivat, sieraimet laajenivat.

"Typerys! Typerys!" kuiskasi kivinen mies. "Mutta et voi pysäyttää minua nyt."

Thomas läimäytti kasvoja kädellään. Isku sattui hänen käteensä. Hän tarttui talttaansa ja asetti terävän työkalun vasten toista kapeaa silmää.

"Ei!" kirkaisi Orapihlaja. Hänen kasvonsa väännyivät. Kirkon kivi vavahteli ja

voihki. Thomas epäröi. Jumalan piirteistä hohkasi vihreää välkettä. Silmät olivat pe-losta ammollaan, huulet vetäytyneet taaksepäin naamion alla. Thomas kohotti vasaransa.

"Ei!" kirkaisi pää uudelleen. Käsivarret kurkoittivat seinästä. Valo levisi. Thomas perääntyi kauhistuen haamua, joka oli ilmaantunut siihen, aavemaista vihreätä versiota Orapihlajasta itsestään, olentoa joka oli puoliksi aave, puoliksi kiveä, joka oli kiinni kirkon seinässä, mutta kurkoitti ulos kylmästä kivistä, kurkoitti koh-ti Thomas Wyattia, kurkoitti tappaakseen hänet.

Thomas kohotti taltan, kohotti vasaran. Hän juoksi takaisin Orapihlajan kasvojen luo ja yhdellä häijyllä iskulla löi sy-vän uurroksen läpi oikean silmän.

Kirkko tärähti. Korkealta seinältä suistui kivenlohkare, joka iski Thomasia olka-päähän. Koko parvi täräsi Orapihlajan tus-kasta ja raivosta.

Jälleen hän iski. Vasen silmä halkesi, iso kappale kiveä. Haavasta tihkui koste-utta. Seinän kirkaisu huumasi korvia. Kel-tainen valo vilkkui parven alapuolelta. Var-tija tuijotti ylös, missä Thomas teki kosto-työtään.

Kirkon seinään koko sen korkeudel-ta ilmaantui halkeama. Koko lehteri, jolla Thomas oli työskennellyt, putosi miehen mittaisen matkan ja Thomas singahti par-velle. Hän ponnisteli säilyttääkseen tasa-painonsa ja suistui sitten alas hui-toen il-maa. Orapihlajan kivinen kirkaisu oli kuin painajaisääni. Ilma tuntui viileältä kiven-hakkaajan iholla. Kivijalusta katkaisi hä-nen putoamisensa. Katkaisi hänen selkän-sä.

Kylä heräsi papin hirveään kirkaisuun. Hän kompuroi ulos kivenhakkaajan talos-ta kädet silmille puristettuina, yrittäen tu-kahduttaa verivirran. Hän raastoi puunaa-miota ja kiskoi pois orapihlajat, tammen, kuivat ruskeat lehdet niin, että tumma tuk-ka ja kapea tumma parta tulivat näkyviin.

Pappi – Orapihlajan pappi – käänsi sokeat silmät kohti kirkkoa. Hän lähti alas-tomana huojumaan ja kompuroimaan koh-ti kukkulaa. Kyläläiset seurasivat hänen pe-rässään soihtu palaen yössä.

Thomas makasi marmoripyväällä muutaman jalan korkeudella maasta. Hä-nen ruumiissaan ei ollut tuntoa, vaikka keuhkot vetivät ilmaa hänen rintakehään-sä. Hän makasi kuin uhrattava, käsivarret pään yllä, jalat hervottomina. Vartija kier-teli häntä ääneti. Kirkko oli hiljainen.

Pian pappi lähestyi häntä kädet eteen-sä ojennettuina. Hänen lävistetyt silmämu-nansa kiilsivät, kun hän nojautui lähelle Thomas Wyattia.

"Kuoletko sinä siis?"

"Kuolin muutama minuutti sitten", Thomas kuiskasi. Papin kädet koskettivat lempeästi hänen kasvojaan. Puhkaistuista silmistä tippui verta.

"Toinen tulee", Orapihlaja sanoi. "Meitä on monia. Työ tehdään valmiiksi. Mikään kirkko, joka ei ole oikean uskon temppele, ei tule kestämaan. Kristuksen henki on löytävä vain vähän asumuksia Englannista."

"Beth..." Thomas kuiskasi. Hän tun-si elämän linnun, joka kamppaili päästäk-seen pakenemaan hänestä. Vartijan soihtu himmeni jo.

Orapihlaja kohotti Thomasin päätä sormi tämän kuivilla huulilla. "Sinun ei olisi pitänyt nähdä", sanoi pappi. "Se oli lahja lahjasta. Meidän hedelmällisyystai-tomme, rituaalien kautta, sinun kivitaidos-tasi. Toinen tulee minun tilalleni. Toinen löydetään tekemään sinun työsi valmiiksi. Mutta nyt et sinä saa lasta. Beth ei saa lasta."

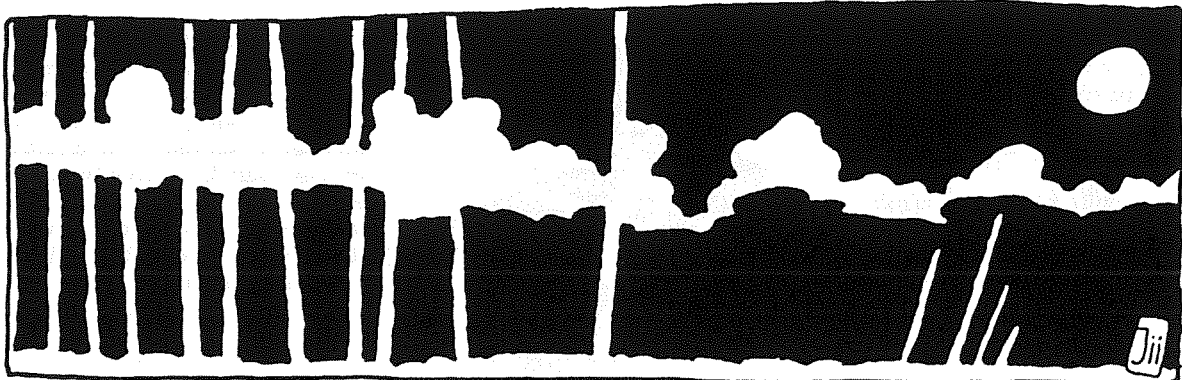
"Mitä minä olen tehnyt?" Thomas kuiskasi. "Kaiken pyhän nimeen, mitä minä olen tehnyt?"

Hänen yläpuoleltaan, tuhannen mailin korkeudesta, kuului kiveen iskeytyvän taltan kalahdus.

"Kiirehdi", hän kuuli Orapihlajan huutavan yöhön. "Kiirehdi!"

Käännös Leena Peltonen
Alkuperäinen nimi *Thorn*, 1989
Julkaistu tekijän luvalla

42

JUHA ROIKONEN

Olav Tirkkonen

Tuohisydän

uha nosti lisää turvetta, katkoi koivunrankoja ja väänsi vitsaksia. Syksy tulisi kohta, ja pimeä. Syksy tulisi kohta, ja kylmä. Ja talvi. Ja lumi. Juurien piti päästä talveksi pimeän lämpimän maan sisään. Juurien ja hänen. Juha jäähmettyi. Minkä juurien? Vatsassa vääntävä tuska sekoitti hänen päänsä.

Hän oli aloittanut kammin rakentamisen jo aiemmin, mutta oli unohtanut sen välillä. Mutta nyt hän oli nähnyt etelään lentävän kurkikauran. Se tiesi talvea. Juha sitoi rankoja hätäisesti yhteen pyöreäksi keihoksi.

Kamminpaikan hän oli valinnut jo alkukesästä, ennen kuin oli pelastanut Marjan. Pieni ruohottunut aukeama, ehkä entinen pelto. Ympäriällä tasaisen lyhyttä männikköä, sadan metrin päässä järvenranta. Läheistä kukkulaa hallitsi suunnaton monihaarainen koivu. Hänen pyhä puunsa.

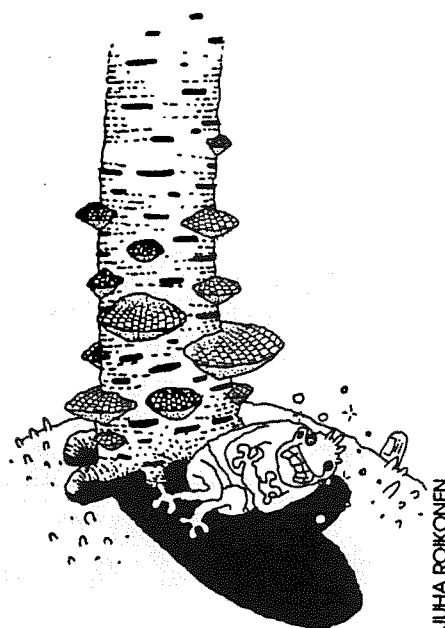
Juha tunsu Marjan kylmän katseen selässään. Tyttö oli ollut taas muutamien päivien poissa, ties missä. Nyt hän oli palannut, nälkäinen kiilto silmissään.

Tyttö ei puhunut enää paljon mitään, mutta ei Juha osannut puhetta odottaakaan. Hän oli tyytyväinen, kunhan joku kuunteli hänen juttujaan ja nyökkäsi välillä.

Juha oli aamulla kokenut pitkänsiiman. Hän oli saanut ison hauen, joka nyt roikkui oksanhaarasta teurastettuna. Marja katseli kalaa oudosti, tökki hiukan jalallaan maassa olevaa veriläikkää. Hän hipelöi laatikossa lojuvaa siimaa. Kun Juha katsoi pois päin, hän nykäisi pari koukkua irti tapseineen ja kätki taskuunsa.

Vitsas ei ottanut vääntyäkseen ja rankat, jotka Juha yritti sitoa, romahtivat maahan. Juha jäi seisomaan paikoilleen, hievahtamatta. Hän päästi rakennustarvikkeet käsistään ja lähti pois päin, kukkulalle kohti koivua. Rakentaminen jatkuisi ehkä huomenna.

Koivu kohosi kukkulan laella yksinäisenä. Sen seitsemän haaraa raapivat pilviä lähes paljailla latvoillaan. Komeat käävät törröttivät rungoista runsaina ryppäinä. Suurimmat sienet olivat puolen metrin levyisiä. Niiden kalpeat rihmastot lahottivat puuta ja tappoivat runkosolukkoa. Koivu teki kuolemaa.

JUHA ROKONEN

Juha seisoi koivun edessä, kädet taskussaan. Hän laski käävät. Niitä oli kolmekymmentäseitsemän. Hänen elimensä alkoi turvota, mutta hän hillitsi itsensä. Vielä ei ollut aika yhtyä metsään, yhtyä maahan. Hänen piti vielä elää.

Äkillinen tuska viilsi Juhan vatsan pohjaa. Hän kaatui maahan sikiöasentoon kouristuen. Tuska sätkytti Juhaa kuin kääremettä muurahaispesässä.

Kun kipu hellitti, Juha jäi makamaan maahan liikahtamatta. Koivu kohosi hänen yllään kohtalokkaana. Kääpäisenä portaikkona kohti ankeanharmaata taivasta.

Juha tunsu taskussaan pari kapselia. Ne olivat onneksi vielä tallella. Hullu tutkijanainen oli antanut ne hänelle, kun he tapasivat viimeisen kerran. "Se onnistui, vihdoinkin", nainen oli sanonut. "Ota nämä, kun tuska käy liian suureksi, Saat komean lopun, haluamasi. Sääli, että se ei onnistunut heti, että jouduit kärsimään." Seuraavan kerran, kun Juha oli tullut tutkittavaksi, hänelle oli kerrottu, että nainen oli kuollut. Hänen uransa koekaniina oli ohi.

Kun hän oli saanut haluamansa pakotien, Juha oli tuntenut itsensä tuskaa voimakkaammaksi. Hän oli päättänyt unohtaa sen hetkeksi, jättää sen muhimaan vatsan pohjalle, omaan arvoonsa. Hän oli lähentynyt metsään, katsomaan lapsuutensa maisemia. Sitten hän oli löytänyt tytön. Aika oli kulunut huomaamatta. Mutta nyt tauti oli palannut, uusin voimin. Vielä hän oli sitä voimakkaampi.

Juha nousi ja lähti kohti leiriä. Huomenna hän rakentaisi kammin valmiiksi. Marjalla pitää olla lämmin paikka talveksi. Ja myös hänellä ja hänen juurillaan.

Tyttö oli varastanut fillarin ja karannut kaupungista. Hän oli kyllästynyt ihmisiin, siihen että häntä käytettiin hyväksi. Hän oli kyllästynyt keräämään vihaa, kunnes taas räjähtäisi, heijastamaan takaisin kylmät katseet. Hän oli päättänyt poistua paikalta.

Ulospääsy oli ollut yllättävän helppoa. Kukaan ei kysynyt mitään, kukaan ei huomannut häntä. Välillä hän hiipi, välillä kulki muina miehinä. Aidan hän oli läpäissyt vaivattomasti. Valvonta oli heikentynyt.

Kaupungin ulkopuolella, entisellä sotilasvyöhykkeellä, tyttö valitsi pois päin vievän tien, loikkasi pyörän selkään ja lähti röhkeästi painamaan eteenpäin. Pyöräily sujui hyvin. Tyttö oli voimissaan ja pyörä liikkui kuin varsa keväällä.

Kaupungin lähellä tie oli aidattu, kalettu ja hyvä ajaa. Sitä oli korjattu ja paikattu monista paikoista. Tietä harvakseltaan reunustavat rakennukset olivat melko hyvässä kunnossa. Ne oli hylätty vasta äskettäin.

Välillä tien katkaisi syvä kuoppa, jota ei oltu täytetty. Tyttö kantoi pyörän kuopan yli ja jatkoi matkaa.

Myöhemmin pinnoite huononi. Metsä valtasi takaisin siihen leikattua tietä. Asfaltti rakoili juurten kohautellessa olkapäitään. Kaatuneet puut murskasivat aidat alleen, harvat kylät olivat aikaa sitten raunioituneet. Tie muuttui kärryuraksi, lopulta pelkäksi puujättiläisten hämyssä kulkevaksi poluksi. Tie oli kuin oppikirja metsojen kanssa käytyjen taistelujen historiassa.

Tyttö polki eteenpäin päiväkaupalla. Hän sammutti janonsa ojista ja satunnaisista puroista. Hän nakersi nälkänsä mitä sattui löytämään, usein pelkkää mählynjälkeä. Hän oli kuullut, että sitä oli syöty ennen, kun muuta ei ollut. Jälsi maistui kitkerältä ja väänsi vatsaa. Nälkään se ei auttanut.

Kerran hän löysi polulta linnunraidon. Se haisi mädäntyneeltä, mutta hän pakotti sen kurkustaan alas. Yöllä hän voi pahoin ja oksensi, mutta seuraavana päivänä hän jaksoi fillata tuorein voimin. Kun hän katsoi polun pintaan uppoavaa leveää pyöränkumia, outo muistuma vilahti hänen mielessään. Hän muisti ajan, jolloin hän oli ravinnut itseään pelkillä linnuilla. Pyörivä rengas painoi muiston maahan. Ajatus karkasi.

Samalla kun tie huononi, heikkeni tytön kunto. Hän kaatui yhä useammin, kun hänellä ei ollut voimaa pakottaa pyöränrengasta juurikyhmien tai oksanrunkojen yli. Kun tie oli laihunut varvikon seasta tuskin erottuvaksi hirvipoluksi, tyttö ei enää jaksanut polkea eteenpäin. Hän viskasi pyörän polun varteen ja jatkoi matkaa kävellen.

Polku kapeni, metsä synkeni ja päivät kuluivat. Tyttö hoiperteli eteenpäin

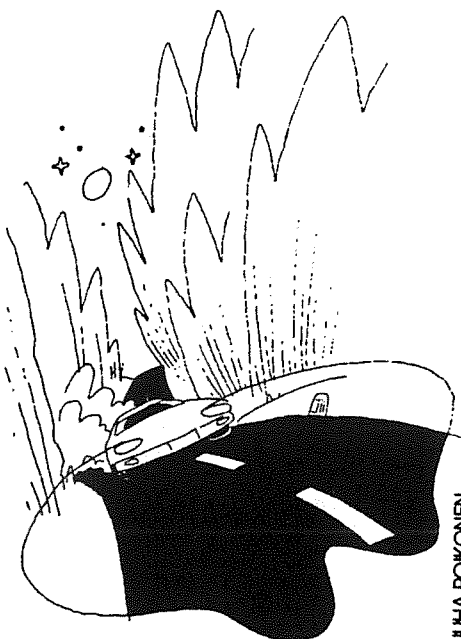
nälän heikentämänä, aistit nääntymyksen sumentamina. Puut nousivat polun viereltä korkeuksiin. Niiden oksat peittivät taivaan tytön näkyvistä. Niiden synkät rungot kahlitsivat tytön mielen. Hän ei osannut ajatella muuta kuin eteenpäin raahautumista. Hän ei halunnut kuolla kuusten katveessa. Polkua tuskin enää huomasi, mutta tyttö ei osannut eikä uskaltanut poiketa siltä. Hän ei halunnut eksyä ikikuusten tummien naavapartojen nuoltavaksi.

Oisin tyttö pelkäsi. Metsää ja kuusia. Mustuutta, joka ryömi taivaasta hänen kimppeunsa, alas puiden runkoja. Onneksi pimeää kesti vain tunnin pari.

Aurinkoisina päivinä metsästä huo-kuva pihkan ja neulasten haju selvitti tytön pään hetkeksi. Hän muisti etsiä vettä ja jotakin purtavaa suuhunsa.

Lopulta, oltuaan metsässä jo pari viikkoa, tyttö ei enää jaksanut. Hän kaatui maahan ja jäi selälleen makaamaan. Kuusten latvojen välistä erottui kaistale sinistä taivasta. Se oli kaukana. Liian kaukana hänelle. Orava loikki oksalta toiselle käpyjä etsimässä. Oksien suodattama auringonvalo lämmitti tyttöä hellästi. Linnut visersivät. Ihana raukeus valtasi tytön ruumiin. Se selviäisi vallan hyvin ilman mieltä, ruumis viesti hänelle. Hän asetti päänsä sopivan juuren päälle ja päästi tajuntansa harhailemaan.

Suunnattomat kuuset nousivat tytön tajunnan pinnasta, väkivaltaisen synkinä, taivasta raapivina. Niiden katveesta hän ei suojaa löytäisi. Ne paljastivat hänen hukatut muistonsa mustalle taivaalle. Öinen pelko lävisti hänen olemuksensa. Sen maku kihautti hänen kielelleen kiduttavan selvänä, eivätkä linnut enää laulaneet.

Tyttö ravistautui hereille, Hän kuuli etäännyvää hyrinää. Kun suoraan kaupungin kadulta. Hän kääntyi vatsalleen katsoi vaivoin eteenpäin. Metsä harveni muuttaman kymmenen metrin päässä. Ehkä siellä oli jotakin.

Parinkymmenen minuutin päästä tyttö oli raahautunut metsään raivatuun aukeaman reunaan. Hakio oli viitisenkymmentä metriä leveä ja loputtoman pitkä. Se jatkui silmänkantamattomiin molempiin suuntiin, hiukan työstä pois päin kaartuen. Aukeaman keskellä kohosi erehdyttävästi tietä muistuttava harjanne. Tyttö kamppaili risukossa sitä kohti.

Se oli tie. Suora ja kuopaton valtatie. Tyttö ponnistautui seisomaan. Uutuuttaan kiiltävä asfalttipinnoite kiersi mustana kehänä aukion keskellä. Häkellyttävän tasaisena kaarena, joka vasta hämärässä kaukaisuudessa lopullisesti kaartui ulos näköpiiristä. Näky oli näännyttävä.

Tyttö kuukahti kuumalle asvaltille viimeisetkin voimansa kuluttaneena.

Kasvoille pirskotettu vesi herätti tytön. Hän nuoli ahnaasti kosteutta huuliltaan.

"Hei nainen, nouse ja astu autoon", tyttö kuuli ystävällisen äänen sanovan. Hän avasi silmänsä. Hänen yllään kohosi musta autonkylki. Ovi repsotti aukinaisena hänen yläpuoleltaan. Auton pissipojat roiskivat vettä suoraan hänen silmiinsä.

Vaivalloisesti tyttö ryömi auton ovi-aukolle. Hän kurkisti sisään. Autossa ei ollut ketään. "Tule sisään vain", ääni kehotti uudestaan. Tyttö kömpi auton etupenkille. Ovi mähähti kiinni heti kun hän oli saanut jalkansa sisäpuolelle. Auto kiihdytti vauhtiin.

Auto ruokki ja ravitsi tytön ja antoi hänen nukkua takapenkillä. Kun tyttö heräsi, ulkona oli pimeä.

"Nukuit kauan," auto sanoi, "mutta kaipa sinua väsytti. Niin, minun nimeni on muuten Romuraudan Rakastaja XIV. Ystävien kesken Romulus."

Tyttö nousi istualleen ja hieroi silmiään. "Ai jaa", hän mutisi. Hän nojautui istuintin väliin ja katseli eteenpäin. Auto ajoi edelleen ilman kuljettajaa. Valokeilat leikkasivat ympäröivästä pimeydestä kaistaleen metsää ja auton alle rynnistävää asfalttietä.

"Mikään ei ole niin hienoa kuin öisellä valtatiellä kiitäminen", auto totesi. "Kun saataisiin vielä sadetta, niin ilta olisi täydellinen, eikö niin? Vähän tosin ovat yöt liian lyhyitä tähän aikaan vuodesta."

Tyttö ei tiennyt mitä sanoa. Hän vaikei ja nojautui taaksepäin.

Auto kiihdytti kaarteeseen. "Miten olisi musiikki", auto kysyi, "vaikka jokin vanha ja vauhdikas poppi?"

Kun kaarteesta oli selvitty, alkoi hatuhyllyllä olevista kaiuttimista kuulua hitaasti vellovaa möyryvää mollisoittoa.

"Ah, nämä kitaravallit", auto huokaisi. "Kun sataisi vielä. Raskaat pisarat iskivät tuulilasiin, roiskeet nousivat kymmenien senttien korkeuteen tienpinnasta ja häivyttäisivät sen näkyvistä, näkyvyys heikko ja hämärä, tuntuisi siltä kuin lentäisi. Se olisi elämää. Osaatko ajaa?"

"Himm - hä?" Tyttö havahtui.

"Niin että osaatko ajaa? Vääntää rattia ja silleen? Polkea polkimia?"

"Een - en minä", tyttö sanoi.

"No ei se mitään. Voit tulla tänne kuskinpaikalle ja pidellä ratista ja olla ohjaavinasi."

Tyttö katsoi epäröivästi rattia, joka kääntyi itsekseen tien mutkien mukaisesti.

"Tule tänne vain. Ei ratti pure."

Tuijotettuaan hetken rattia ja tietä tyttö ryömi selkänöjen välistä etupenkille. Juuri kun hän oli pää edellä pääsemässä kuljettajan penkille, auto mutkaisi voimakkaasti oikealle. Tyttö lensi päin ovea päänsä kolhien.

"Anteeksi kovasti", auto sanoi. "Tielä oli jäniksenraato, enkä halunnut litistää sitä enemmän. Juuri tällaisissa tilanteissa ihmiskuljettaja on parempi kuin meikäläiset. Te osaatte paremmin ennakoida tällaisia yllätyksiä." Auto käännähti äkkiä vasemmalle, ja juuri istualleen päässyt tyttö lensi vasten toista ovea. "Ketunraato tällä kertaa", auto selitti. "Tule nyt äkkiä tänne kuljettamaan, ettet enää joudu len telemään pitkin autoa."

Tyttö asettui kuljettajan istuimelle ja tarttui epävarmana rattiin.

"Käännä sitä oikealle, niin minä käännyn oikealle, vasemmalle vastaavasti. Painat kaasua oikealla jalalla, kun haluat lisää vauhtia. Jarru on myös olemassa. Siinä vieressä."

Hetken kuluttua tyttö oli tottunut ohjaimiin. Hän tuudittautui uskoon, että hänen liikkeillään oli vaikutusta auton liikkeeseen.

"Aah, kuinka ihanaa, kun on ihmisen ajamassa", auto huokaili, synteettisessä äänessään hiukan inhimillisyyttä. "Eivät raivaajaisät turhaan ole tätä kehuneet. Iihanaa! Voimakas kuljettaja ratissa, menen minne minut viet! Aah!" Moottori hyräytti muutamat ylimääräiset kierrokset, auto mutkaili pari kertaa ojanreunojen kautta ja palasi sitten tytön ohjaukseen.

Tyttö tuijotti tietä liikkeen ja musiikin transsissa. Hän nohoi kaiken ja uppoutui kohitrynnistävään mustaan asfalttiin.

Yöt kuluivat tytön ajaessa ja päivät hänen yrittäessään nukkua takapenkillä. Tyttö teki mitä auto käski. Hän oli tottu-

nut sellaiseen. Niin häntä oli aina heitely ja johdateltu, niin kauan kuin hän muisti. Itse asiassa hän tunsi helpotusta, kun joku taas päätti hänen puolestaan. Autossa hän selvisi varsin vähällä. Hän sai ruokaa ja suojaa, eikä hänen tarvinnut tehdä muuta kuin olla ajavanaan öisellä maantiellä ja kuunnella musiikkia. Hän oli varsin tyytyväinen. Hän ei tuntenut tarvetta räjähtää. Ei niin kuin teatterissa, missä hänet oli ajettu paniikkiin ja heitetty ihastuneen yleisön eteen raivoamaan. Ei niin kuin ennen metsässä, aikana, jonka hän muisti vain hämärästi.

Vain silloin tällöin tyttö äkillisestä mielijohteesta väänsi ratin kohti ojaa, mutta auto kääntyi aina takaisin tielle, mukavasti viime tingassa. Tyttö jatkoi tyytyväisenä ajamista.

Tyttö alkoi kohta tunnistaa paikkoja. He kiersivät valtavaa kehätietä. Auto tankasi automaattiasemilla, jotka jo kolmannen jälkeen alkoivat toistua. Risteyksiä oli harvassa. Kehän sisältä tuli muutama tie, ulospäin lähti vielä harvempi. Tie kulki läpi synkkien korpimetsien, siellä täällä jonkin järvenlahden sivuuttaen. Asutuksen jälkiä, saati asutusta, ei näkynyt missään. Tie oli rakennettu keskelle ei mitään.

Joskus heitä vastaan tuli toinen auto. Useimmat olivat ilman kuljettajaa. "Ne ovat kaikki kateellisia meille, kun saamme näin kahdestaan ajella. Puuttuu vielä yksityinen sadepilvi, joka kulkisi yläpuolellemme, niin olisimme kadehdittavuuden juhlaruhtinaita", auto sanoi. Pari kertaa heidät ohitti auto tai kaksi, jotka valoja vilkuttelemalla ja tien reunasta reunaan mutkitellen yrittivät houkutella heitä kisaamaan. He ajoivat niistä välittämättä arvokkaasti suoraan eteenpäin. "Kyllä ne tietävät, että minulla on kuljettaja. Minua ei pentujen leikit kiinnosta."

Muutaman päivän, ehkä viikon päästä, kun he olivat kiertäneet tien lähes sataan kertaan, auto kysyi työltä, oliko tämän mielestä tylsää aina kiertää samaa rataa. Tyttö pudisteli päätään ihmetellen. Hänelle oli sama, mitä tietä ajettiin. "Viiden vuoden päästä raivaajat saavat seuraavan kehän valmiiksi. Sitä saa kiertää päivän pari. Siitä tulee upeaa, kyllä sitä jaksaa odottaa", auto kertoi. "Elämä on helpottunut sen jälkeen, kuin metsot rauhoittuivat. No, joka tapauksessa lähdemme kohta sisään kaupunkiin. Vapavuoroni on loppumassa, niin myös yllättävä kuherrusviikkomme. Meidän on aika ryhtyä töihin."

Romulus kaarsi maantienkurviin renkaat ulisten. Tyttö nukkui takapenkillä, auto huvitteli itsekseen. Tie oli autio, aurinko paistoi ja kuuset humisivat. Ojanpenkan horsmanvarret heiluivat auton peräpyörteissä. Auto nautti liikkeestä.

Mutkan jälkeen aukeni suora. Auto näki suoran päässä tiellä makaavan mytyn. Se kiihdytti vauhtiaan. Kun mytty lä-

hestyi, se näytti yhä enemmän tielle lysähänneeltä ihmiseltä. "Ei voi olla totta", auto ajatteli itsekseen, "ei kahta kertaa samalla keikalla. Ei näin hyvää onnea ole kellään."

Kun mytty oli kohdalla, Romulus pyssähtyi jarrut kirskuen. Hän mietti, kuinka nelikäisenä pääsisi suoraan huipulle, kunnioitetuimpien joukkoon. Hän asettui ihmisen viereen ja käänsi vesisuihkunsa sen kasvoihin. Nykäykset väräyttivät olennon ruumista. Se oli mies, rähjäsiin vaatteisiin sonnustautunut, mutta hänen autoon päin kääntyneet kasvonsa olivat kuvankauniit, siloposkiset. Ties mikä metsään eksynyt valokuvamalli. Romulus avasi ovensa ja kehotti miestä astumaan sisään.

Mies ponkaisi ylös, survaisi alleen katkemänsä koivuhalon ovenhankaan ja väänättyi sisään. Miehen perässä loikkasi tieltä sisään orava, viime hetkessä ennen auton eteenpäin syöksymistä. Auto kiihdytti hurjaan vauhtiin ja kurvailli tien reunalta toiselle.

Tyttö oli herännyt. Hän katsoi tapahtumaa ihmeissään. "Tee jotain, tyttö", auto huusi epätoivoissaan, kun mies avasi hansikaslokeron ja alkoi survoa sen takaseinää teroitetulla kepillä. Miehen keppeä pittelevät kädet olivat valtavat, romuluiset, vanhan miehen kädet.

Auton tuuletusaukoista alkoi suihkuta pistävänhajuista kellertävää kaasua. Kun mies oli saanut puhkaistua reiän konehuoneeseen, orava loikkasi siitä sisään. Tyttö oli jo tajuton. Mies riuhtaisi hänet takapenkiltä ja paino mahdollisimman lähelle halon aukipitämää oviaukkoa. Hän ponnisti kaikki voimansa pitääkseen itsensä ja tytön aukosta virtaavassa raittiin ilman suihkussa, auton mutkitellessa ja syöksähdellessä tiellä.

Lopulta auton moottori ulvahti ja sammui. Auto heittelehti hölöttömästi tiellä, syöksyi sitten päättömästi ojaan ja törmäsi lopulta päin puuta.

Mies onnistui pitämään itsensä ja tytön vahingoittumattomina törmäyksessä. Hän ryömi ulos aukirepottavasta ovesta ja raahasi tytön mukanaan. Orava luikahti ulos konehuoneesta hansikaslokeron kautta. Mies kaivoi taskustaan pätkin mustaa kumiletkeä ja viskasi sen oravalle. Orava iski hampaansa letkuun ja poistui häntäänsä heilauttaen.

"No niin, romu, miltä tuntuu", mies tokaisi autolle.

Auto kihisi hiljaa raivosta. Sen kiiltävä pelti oli lommoilla, sen tuuletinverkko puun murskaama. "Nimeni on muuten Romulus, hylkiö", auto sai tokaistua.

Mies otti taskustaan valttavan purkina-vaajan. "Työvuorot vaihtuvat, liikenne hiljenee. Avaan konepellin ja tyhjään akkusi. Miltä roju tuntuisi sammua? Lopullisesti?"

"Thanalta tietenkin, idiootti."

"No avaa kiltisti pelti, niin ei tarvitse sammua. Sinulla on vielä mahdollisuus selvittää tästä hommasta hengissä."

Auto tuhahti alistuneesti ja avasi konepeltinsä. Mies tuki sen tukevalla karahkalla yläasentoon ja kumartui äkisti moottorin puoleen. Kuului sihahdus. Tuulettimen läheltä suihkusi nestettä miehen kasvoille.

Mies nauroi ja heilautti kädesään pitämää jakoavainta muutaman kerran. Sitten hän suoristi selkensä. Hän tarttui kaksin käsin kaulaansa ja veti voimakkaasti ylöspäin. Kumi irtosi läpsähtäen. "Haponkestävä vappunaamari", mies selitti tyttölle ja viskasi nestettä tippuvan möykyn maahan. Naamarin alta paljastuivat vanhat uurteiset kasvot. Ristiriita käsien ja kasvojen välillä oli poistunut. "Näiden romujen kanssa pitää olla varovainen." Tyttö katsoi miestä, kun tämä kääntyi uudestaan moottorin pariin ja teki muutamia tarkasti valittuja säätöjä työkaluillaan. Viimeiseksi hän otti taskustaan lisää kumiletkua, pilkkoi sen muutamaan palaan ja alkoi asentaa niitä paikoilleen.

"No niin, nyt se on vaaraton", mies sanoi hetken kuluttua. "Nyt se tottelee ohjausta." Mies astui tyttöä kohti käsi ojossa. "Nimeni on muuten Juha", hän sanoi.

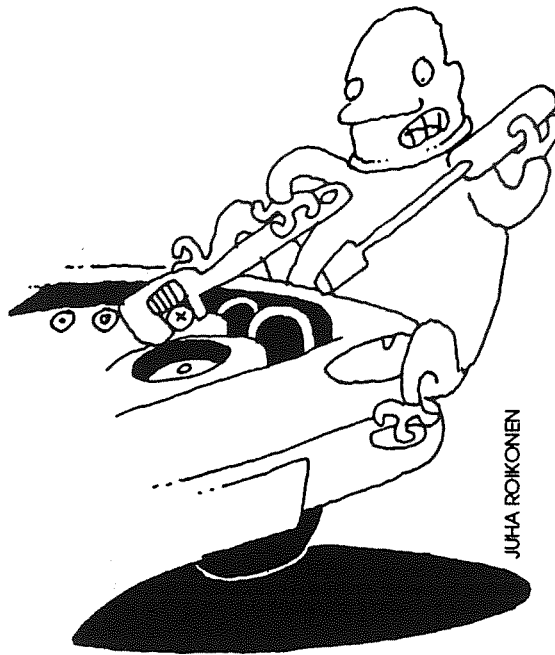
Pakokauhu nousi työssä, kun mies astui häntä kohti. Hän tunsi yhä polttavana miehen kosketuksen, miehen kourien jäljet kyljissään, siitä kun tämä oli raahannut hänet ulos autosta. Miehen valtava kämmen työntyti tyttöä kohti arpisena. Rumana ja vaativana. Yhtäkkiä hän näki miehen ystävällisen hymyn takaa irvistävät luut. Himokkaan pääkallon, johon ryppyinen iho oli kuivunut kiinni.

Tyttö peräytyi askeleen, kompastui juureen ja kaatui pitkälleen puolukkavarkkoon. Puolukan lehdet sivelivät tytön kasvoja syvävihreinä. Hänen silmiensä edessä roikkui muutama terttu valeanpunaisia marjanaihioita. Tyttö tuijotti niitä tovin silmiään räpäyttämättä. Hän kokosi itsensä, nousi seisomaan, astui miehen luokse ja tarttui tämän käteen. "Minun nimeni on Marja", tyttö sanoi. Hän värähti inhosta miehen koskettaessa häntä, mutta ei ollut millänsäkään, irrotti vain heti otteensa ja pyyhki vaistomaisesti kätensä housuihinsa. Nyt hän tajusi, miksi oli paennut kaupungista. Hän inhosi kosketusta. Hän inhosi ihmisiä.

Mies rykäisi kurkkuaan. "Minne matka?"

"Ei minnekään."

"Hyvä. Ajetaan äkkiä pois. Kohta täällä kuhisee romuja. Se kutsui ne radiolla paikalle. Ennen kuin tapoin sen. Radion. Lähdetään. Istu siihen etupenkille. Pelkääjän paikalle. Minä ajan." Mies yhdisti pari hansikaslokeroa kauden vetämänsä sähköjohtoa. Auto hyrähti käyntiin. Mies polkaisi kaasua ja peruutti takaisin tielle.

JUHA ROIKONEN

"Nyt mentiin, romu", mies ilkkui. "Miltä tuntuu, kun ei voi hallita itseään?"

Auto lähti eteenpäin, hiukan vaappuen. "Se ei viitsi vastata. Mitäs sitä, kun on joutunut tappiolle", mies selitti tyttölle. "Ei olisi sinullakaan liian hyvin mennyt, jos olisit joutunut autojen kaupunkiin." Mies puhui kovalla äänellä, joka kantoi eturenkaasta kuuluvan rytmisen nakutuksen yli. "Autojen käsillä ei mene hyvin."

Mies polki kaasua täydellä voimalla, otti kurvit ojanpenkkaa nuolemalla ja vähät välitti auton välitteluista, ettei niin nopeasti sopinut ajaa. Hän kääntyi ensimmäisestä risteyksestä kaupunkiin päin. "Niiden ei pitäisi vielä olla täällä asti", mies sanoi.

Tien reunalla alkoi näkyä rapautuneita taloja. Risteyksiä oli yhä enemmän. Lopulta mies kurvasi renkaat ulvoen risteävälle pikkutielle. He näkivät vilaukselta päätien mutkan takaa vastaantulevan auton. Mies pidatti henkeään hetken. Kun hän näki auton suhahtavan risteyksen ohi, hän huokaisi syvästi. "Ehdittiin."

Vajaan kilometrin päästä tie päättyi, suuren valkoisen rakennuksen luokse. Mies pysäytti auton korkean tornin juurelle. Talon katto oli romahtanut sisään, sen kattopalkit töröttivät ilkeän näköisesti, mutta raunionakin talo näytti kauniilta.

Mies nousi autosta ja lähti kulkemaan kohti talon vieressä olevaa porttia. Tyttö seurasi häntä. Portin läpi astuttuaan he tulivat outoon puutarhaan. Korkeiden puiden ja villiintyneiden pensaiden välissä lojui lukuisia kivisiä paasia. Tyttö muisti etäisesti samanlaisen puutarhan kaupungista. Hän oli viettänyt siellä paljon aikaa, joskus hyvin kauan sitten.

Vaikka puutarha näytti sekavalta sokkelolta, mies lähti hetken paikkoja katseltuaan astumaan määrätietoisesti puiden ja paasien välistä. Hän katseli tarkkaavasti ympärilleen. Tyttö seurasi häntä etäältä, muun tekemisen puutteessa. Lopulta mies näytti löytäneen etsimänsä. Hän pysähtyi pienen paaden eteen. Katseltuaan hetken kiveä hän otti taskustaan pari kynttilää, asetti ne maahan paaden eteen ja sytytti ne.

Kun hän oli saanut kynttilät palamaan ja rakentanut niille pienen tuulensuojan, hän meni tytön luokse hymyillen. Tyttö kavahti peloissaan taaksepäin, mutta mies ei huomannut sitä.

"Tänne on aina yhtä vaikea päästä", mies sanoi. "Viimeksi viisi vuotta sitten. Silloin piti pelätä metsoja."

"Katso. Tuossa koivussa on neljätoista kääpää. Silloin siinä oli vain viisi. Ja tuohon koivuun tuolla on iskenyt pakuri. Kuolevat kohta kaikki. Tuokin nelilattainen. Ja tuo komea kuusi tuossa, harjun laella. Inhottavat hevostuorahaiset nakertavat sen sydäntä. Eihän siihen uskalla enää kiivetäkään. Ehkä pitää ottaa tuo toinen."

Mies lähti kiipeämään kuuseen, oksalta ylemmäksi. "Hei, täältä näkee kauas", hän huusi lähelle latvaa päästyään. "Täältä näkee autojen kaupungin. Tuolla se on, harjun toisella puolella, näetkö?" Mies roikkui toisella kädellä kiinni kuusenlatvassa ja viittoili innokkaasti tyttölle. Aurinko meni hetkeksi pilveen. Tyttö näki miehen mustan silhuetin mustan kuusen latvassa. Se lepatti kuin valtava lepakko.

Tytöstä tuntui, että se saattaisi syöksyä hänen kimppuunsa puunlatvasta hetkenä minä hyvänsä. Hän lähti vetäytymään takaperin puun luota. Hän ei uskaltanut kääntää selkäänsä kuuselle. Perädyttyään muutaman askeleen hän kompastui ja kaatui. Juuri silloin aurinko tuli esiin pilven-takaa. Mies alkoi laulaa.

"Makeasti oravainen nukkuu sammalvuotehellaan. Sinnepä ei Hallin hammas eikä metsämiehen luoti ehtineet milloinkaan." Lopetettuaan laulun mies puikki ketterästi alas puusta. "Kumma ettei täällä ole oravia. Ennen niitä oli paljon. Mutta jos jätän nämä pähkinät tänne, ehkä ne tulevat syömään kun lähdemme. Ennen ne söivät kädestä täällä."

Mies astui yhä maassa makaavan tytön ylös. "Minulla ainakin on nälkä. Syödään." Hän veti puukon tupesta ja alkoi repiä kaarnaa kuusesta, jota muurahaiset asuttivat. Hetken kuluttua hän hihkaisi. "Olipa säkä. Munat löytyivät." Sysittyään enimmäkseen paikalle kuhisevasta muurahaisarmeijasta puukolla syrjään mies kokosi mu-

nat isolle kaarnanpalalle ja poistui puun luota tyytyväisenä. Siroteltuaan munille suolaa ja pippuria taskustaan ottamistaan purkeista mies istuutui ja asetti kaarnanpalan eteensä maahan.

"Tule sinäkin syömään", hän sanoi tyttölle. "Tämä on hyvää ja ravitsevaa."

Tyttö istuutui epäröiden. Hän pelkäsi miestä, mutta hänellä oli nälkä. Hän pisti hyppysellisen munia suuhunsa. Hän oli syönyt oudompiakin aterioita. Hän puri, nieli ja söi hyvällä ruokahalulla. Välillä hän katsoi miestä, kun tämä käsitteli pieniä munia valtavilla kourillaan. Ryppyiset tönkkösormet pistivät valkoisia jyvisiä löysien huulien väliin, ryppyisten poskien alle. Tyttöä puistatti.

Yön tullen he lähtivät jatkamaan matkaa. Mies oli viritellyt autoa lisää, korjannut valot ja oikonut pahimmat kuhmut. Hän oli kytkenyt radion uudelleen päälle, mutta niin, että kaikki viestit kuuluivat auton sisään. Ennen radion päällekytkemistä hän kertoi autolle langasta, jota piti kädessään: "Jos vedän tästä, kuolet välittömästi. Älä yritä mitään. Ymmärrän kielenne. Sano vain mitä minä käsken."

He ajoivat valtatieen varteen sammutetuina lyhdyin. Vähän ennen sivutien loppua näkyi edessäpäin kajastusta. Mies kurvasi ruohottuneelle pellolle, kiihdytti rapa roiskuen romahtaneen ladon taakse ja sammutti moottorin. Pikkutietä pitkin ajoi auto. Se liikkui hitaasti, heilutti lyhtyjään tienreunoja valaisten. Mies veti kaapelin tiukalle ja sihahti varoituksen autolle.

Kun etsijä oli ohittanut heidät ja tie oli taas pimeä, mies painoi kaasua ja ohjasi takaisin tielle. Hän ajoi varovaisesti valtatieen varteen. Kun siellä ei näkynyt liikennettä, mies ohjasi auton tielle, syytti valot ja kiihdytti kaupungista pois päin.

Kohta edessäpäin näkyi punaisia perävaloja. "Liitytään letkaan vaan", mies sanoi, ja ohjasi auton melkein kiinni hänen nimmäiseen autoon. Hän käski auton jutella niitä näitä edelläkulkeville.

Autot eivät olleet kovin puheliaalla päällä. He olivat synkällä mielellä lajitoverinsa onnettomuudesta. Hänen ruumistaankaan eivät olleet onnistuneet vielä löytämään.

Jokaisessa pikkuristeyksessä ilmoitautui vapaaehtoisia lähtemään tutkimaan yksinäisiä pikkuteitä. Kun letka saapui kehätielle, siinä oli jäljellä enää muutama auto. Miehen käskystä auto sanoi ottavansa ulospäinmenevän uuden tien tutkittavakseen. Muut autot lähtivät kehää myötä- ja vastapäivään.

Parin puomin jälkeen, jotka mies kävi ulkona siirtämässä, he tulivat kesken eräiselle ulommalle kehälle. Mies jatkoi sitä pitkin, kivien sinkoillen päällystämättömästä tienpinnasta. Lopulta hän löysi

etsimänsä. Uusi tie leikkasi tuskin näkyvää vanhaa metsätietä. Mies otti vauhtia ja ohjasi auton jouset soiden kapean ojan yli toiselle tielle. He jatkoivat metsätietä pitkin useita kilometrejä, risteyksissä satunnaisesti tuntuisesti kääntyillen.

Lopulta mies hylkäsi auton metsään unohtetun pölkkypinon luokse. Sen luona lojui jo ennestään pari autonromua. "Tänne he eivät tule", mies sanoi tyttölle, "tämä ei ole heidän rakentamansa. Tule, mennään metsään." Mies kääntyi lähteäkseen.

"Lupasit säästää minut", auto huudahti hänen peräänsä, huolensa kätkien. "Älä jätä minua kuolemaan, niin kuin nuo toiset."

"Ruiskutit happoa. Sitä paitsi bensa ei riitä takaisin valtatielle. Koita pärjätä." Mies loikkasi ojan yli. "Tule", hän sanoi tyttölle.

Tyttö seurasi miestä tahdottomana, vaikka tunsu tummien puiden kaatuvan päälleen, kun astui metsän pimentoon. Ei hän voinut yksinkään jäädä, pimeyteen.

Tyttö istui puupinon päällä, potki pölkkyjä ja tuijotti Romulusta. Se oli sammunut yöllä.

Hän oli taas paennut miestä; tämän katsetta, jatkuvaa puhetta ja kosketusta. Hän vihasi tätä päivisin. Öisin, kun hän pelkäsi, kun paha virtasi alas puiden runkoja, hän hakeutui turvaan kammiin. Siellä oli lämmin. Auton konepellistä rakennetun kaminan raosta pilkotti valo. Mutta miten tyttö räpertyikään, hän näki miehen, hipaisi tätä, kuuli tämän kuorsauksen. Koskaan hän ei päässyt tästä eroon. Öisin hän inhosi miestä. Ja päivisin vihasi, koska inhosi öisin. Yöt pimenivät pimenevästään.

Päivät mies papatti. Puista, koivuista, varvuista, tai siitä kuinka oli ollut sillä ja sillä selällä soutamassa, kuinka oli löytänyt ylensyöneen hauen, joka ei pystynyt

sukeltamaan ahmittuaan parvellen muikkuja, joiden ilmarakot kelluttivat haukea, ihan tosi, ja mies oli ojentanut kätensä ja nostanut hauen veneeseen. Mies puhui koko ajan. Olisi hiljaa, tyttö toivoi. Muutuisi ruoaksi.

Mies oli varsinainen säkäläinen, hän oli kuin yhtä metsän kanssa. Hän otti minäkä tarvitsi. Haukia, sienä, käärmeitä. Miehen kätetkin näyttivät puumaisilta. Ja orava kävi loikkimassa kammin katolla miehen kutsuessa.

Pari päivää sitten tyttö oli kyykkinyt kammin luona, miehen seistessä kukkullalla koivun alla. Läheiseen mäntyyn oli istahtanut metsokukko. Tyttö ihaili kookasta lintua. Hän liikahti tahattomasti. Lintu pyrähti lentoon, suoraan päin miestä. Tämä ojensi kätensä ja tarttui lentävää metsoa kaulasta.

Kun miehen oksikkaat kädet olivat kiertyneet metson niskan ympäri ja väentäneet ne nurin, tyttö oli paennut ahdistuksesta kirkuen. Hän tunsu miehen kätet kurkullaan ja tunsu veren purskahtavan suustaan. Hän muisti lintujen kurkuista ulosrevityt suolet ja pulppuavan punaisen veren.

Tyttö oli paennut Romuluksen luona. Hän oli viettänyt siellä pari päivää. Hän oli ennenkin ollut auton luona. Nukkunut päivät takapenkillä, istunut yöt ratin takana ja ollut ajavinaan. Silloin tällöin auto oli sanonut hänelle sanasen. Yleensä se pysyi vain hiljaa, säästi vähää virtaansa.

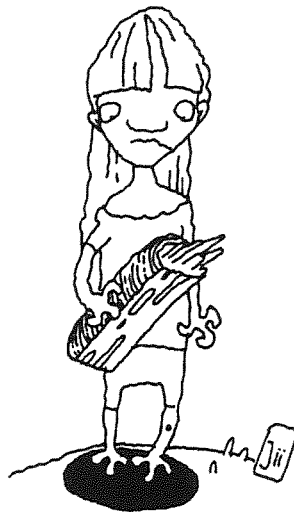
Romulus oli yrittänyt puhua tyttöä ajamaan hänet valtatielle, korjaamaan radion tai viemään sanaa muille autoille, tai edes tappamaan miehen kostoksi. Tyttö ei uskaltanut tehdä mitään. Hän halusi vain olla sisällä autossa, tuntea hetken turvaa. Moottorin hän oli sentään oppinut käynnistämään. Hän oli muuttanut viimeiset bensat sähköksi, elinvoimaksi auton aivoille.

Edellisenä yönä oli satanut. Tyttö oli pelännyt. Hän oli suostutellut Romuluksen pistämään valot päälle ja soittamaan musiikkia. Tyttö oli käännellyt rattia ja hyräillyt musiikin mukana. Raskaat pisarat iskivät kattoon ja tuulilasiin. Pyyhkimet nuolivat näkökentän puhtaaksi. Tyttö oli nähnyt edessään mustan valtatieen, jota pitkin he kiisivät. He olivat olleet hetken onnellisia, ennen kuin virta loppui.

Tyttö oli juossut ulos, sateiseen pimeään metsään. Hän oli kompastunut juuriin ja törmäillyt puihin. Hän oli huutanut ja pelännyt. Kuusien kuivat alaoksat olivat repineet hänen vaatteensa riekaleiksi ja ihonsa verille.

Nyt hän oli palannut autolle, aamun sarastaessa. Hän katsoi itseään. Hän näki mutaiset ja veriset raajat. Paljaat jalat, jotka kivet olivat viillelleet. Häntä palelsi.

"Pitkö sinunkin kuolla", hän huusi, kiskaisi koivupölkyn pinosta, heilautti sen päänsä yli ja iski auton kattoon. Pölk-

JUHA ROIKONEN

ky murtui läpsähtäen. Tyttö jähmettyi tuijottamaan sitä. Murtumakohdistä näkyivät lahot kuidut. Hailakkaansinisiksi värjäytyneet kuidut murtuneen tuohen raioissa. Tuohisydän. Valkoinen kuori, joka piti karakkaa kasassa. Sisältä täysin laho.

Tyttö hyppäsi puupinon päälle ja viskoi pölkyn toisensa jälkeen auton päälle. Ne olivat kaikki lahoja ja ihmeen keveitä. Kuin tuohen koossapitämää ilmaa.

Kymmenkunta pölkkyä viskattuaan tyttö väsähti. Hän istui alas ja pyyhki käntensä metsän raiskaamiin sääriinsä. Hän repi naarmuja kynsillään ja sai veren valumaan. Hän siveli verta käsiinsä ja hieroi sitä huolellisesti kasvoihinsa. Sitten hän otti taskustaan taptsi ja koukut, jotka hän oli varastanut miehen pitkistä siimasta. Hän rapsutti niillä käsivartensa ihoa.

Metsässä kaikua moottorin ääni havahdutti tytön. Hän pisti koukut takaisin taskuun ja loikkasi lähimpään puuhun. Vilauksessa hän kiipesi latvaan.

Tienmutkan takaa ilmestyi näkyviin auto. Se liikkui hiljaa, kuin jälkiä nuuski. Kun tyttö näki etupenkillä istuvan kuljettajan, hän puristi huulensa tiukasti yhteen.

Auto pysähtyi Romuluksen eteen, juuri tytön alle. Se katseli Romulusta ja muita autonraatoja pitkään ja yritti sitten puhua niille ääneen. Ne eivät vastanneet.

Auton katto aukeni, ja kuljettaja lähti nousemaan ilmaan pitkän varren varassa, tyttöä kohti. Tyttö jähmettyi, kun hän näki epämuodostuneen kuljettajan. Tämä oli yhtä tuolinsa kanssa. Jalat heiluivat voimattomina tuulessa, pää nokui ja nyki holtittomasti, hehkuvanpunainen ihottuma peitti kaikki paljaat paikat. Kun varsi lähti viemään kuljettajaa kohti Romulusta, tyttö loikkasi kirkuen kuljettajan kimpuun. Hän kynsi tämän silmiä, repi hiuksia, puri ja löi. Varsi laskeutui kohti kattoa. Tyttö irrotti otteensa kuljettajasta ja juoksi huutaen metsään, yltä päältä omassa ja kuljettajan veressä.

Auto ajoi edes takaisin tiellä, huudatti moottoria turhautuneena, kun ei löytänyt ajokelpoista uraa. Se roiski keulaan asennetulla konekiväärillä pusikoita, mutta se ei päässyt seuraamaan tyttöä metsään. Vielä.

Juha laahusti kohti rantaa. Hän oli jättänyt ongen veteen, sillä välin kun hän oli käynyt kammilla, ottamassa ensimmäisen tabletin. Sen joka sisälsi bakteerille tai mikä se nyt olikaan välttämättömät ravintoaineet. Parissa tunnissa ne leviäisivät hänen ruumiinsa joka soppeen.

Marja oli ollut poissa viikon. Tai Juha ei ollut nähnyt häntä viikkoon. Tyttö vaani häntä metsän kätköissä. Hän näki tämän jälkiä kaikkialla. Kömpelösti

asennettuja ansoja, joihin hän ei lankeaisi sokeanakaan. Kiehuvaan pataan upotettuja koukkuja. Kuivuviin sieniin kätettyjä koukkuja. Juha pudisti päätänsä surullisena. Mutta Marja oli oppinut huolehtimaan itsestään. Juha oli löytänyt useita vastasyötyjen lintujen jäänteitä ympäröivistä metsistä. Höyheniä, kolmivarpaisia jalkoja ja nokkia. Tyttö selvisi nyt yksikseen. Juha nyökkäsi kirpeä ilme kasvoillaan. Parempi näin. Hänen olikin aika poistua.

Kun Juha tuli rantaan, hän näki ongen taipuvan voimakkaasti. Äkkiä se katkesi. Yläpää lähti mutkittelemaan ulapalle päin. Juha ryntäsi veteen ja kahlasi vavan perään. Hän sai kuin saikin sen kiinni. Siiman toisessa päässä tempoi jokin voimakas otus. Juha puristi viimeiset voimansa ja kiskoi vavan rannalle. Onkeen oli tarttunut kookas hauki. Tuska väänsi Juhan vatsassa. Hän pyörtyi rannalle.

Vesi oli ollut kylmää, ja kohta Juha heräsi vilunväristyksiin. Hän ei välittänyt niistä, vaan kävi puukko kädessä vielä sätkivän kalan kimpuun.

Hauki oli tosiaan iskenyt särkeen, joka oli nielaissut madon. Juha kohautti olkapäitään. Tietenkin hauki sai tehdä niin, jos sitä huvitti. Hän perkasi kalan, suolasi ja ripusti sen oksanhankaan. Itse hän ei sitä söisi, mutta ehkä se kelpaisi Marjalle.

Kipu alkoi käydä ylivoimaiseksi. Juha katsoi viimeisen kerran rantametsikköä. Olli Orava kiipeili männyn latvassa. Hän heilutti sille kättään. Hyvästi, kaveri, hän mietti. Enää ei kaapata autoja yhdessä.

Juha lähti kohti kammia. Polunvarteen oli ilmestynyt keltahaarakas. Ainakaan hän ei ollut nähnyt sitä rantaan mennessään. Hän tapasi syödä niitä raakana, ne olivat suurta herkkua. Kuin purukumia.

Juha kumartui katsomaan sientä. Mästä vasten erottui siima, ja jos katsoi tarkasti, näki koukun päin. Marja oli käynyt paikalla hänen ollessaan tajuttomana. Juha katsoi ympäröivää metsää. Mitään ei näkynyt.

Outo ajatus pilkahti Juhan mieleen. Jos hän söisi keltahaarakkaan. Marjan koukut tarttuisivat kasvaimen, hän vetäisi siimasta ja repisi kasvaimen irti ja ylös, kurkusta ulos. Hän jatkaisi elämää.

Mitä enemmän hän mietti sitä, sen varmempi hän oli siitä, että se onnistuisi. Mutta hän tunsu Marjan katseen selässään. Ylpeyden puuska ravisteli häntä. Hän ei soisi tytölle sitä iloa, että kävisi ansaan. Ei enää.

Juha meni kammin ovelle. Hän katsoi kukkulalla seisovaa koivua. Hän nielaissi toisen tabletin. Oli aika. Hänen elimensä kovettui kangeksi. Tätä hän oli odottanut pitkään.

Hän astui sisään kammiin, lukitsi

oven ja paneutui makuulle tiiviiksitallatulle turvelattialle. Hän tuijotti kammin kattoa. Nuoret koivunrangat, jotka hän oli väätänyt rakennuksen rungoksi, erotuivat tummaa turvekattoa vasten. Katon pyöreä kupu rauhoitti hänet. Hänen kiihotuksensa laski. Hän oli turvassa täällä. Sanoinkuvaamattoman turvassa. Tajunnalta ja tuskalta. Hän tunsu juuriensa haapuilevan maanpintaa. Kun ne tunkeutuivat turpeeseen, hänen mielensä sammui.

Tyttö ihmetteli, minne mies jäi. Ei tämä yleensä ollut niin pitkään kammissa keskellä päivää. Hän hiipi kammille ja yritti kurkistaa sisään. Kun hän ei nähnyt eikä kuullut mitään, hän avasi oven varovasti.

Mies lojui lattialla, elottoman näköisenä. Tyttö astui sisään ja kyykistyi miehen viereen. Tämä näytti vielä ryppyisemmältä ja vanhemmalta kuin ennen. Kammissa oli voimakas maan haju. Tyttö hengitti sitä syvään.

Kun mies ei liikkunut eikä värähtänyt, tyttö tönäisi tätä sormellaan. Kosketus levisi värähdyksenä koko miehen kuoreen. Se halkesi monesta paikasta. Halkeamista lähti kasvamaan vihertäviä versoja.

Tyttö pakeni kammista oven kiinni läimäyttäen. Hän juoksi metsään.

Seuraavana päivänä tyttö palasi. Hän kiersi ensin rannan ja aukion, ennen kuin uskaltautui kammille. Kammi oli metsittynyt. Yletön kasvusto oli yön aikana peittänyt sen. Nuoret metrinmittaiset koivunversot huojuivat kevyesti tuulessa.

Tyttö meni kammin ovelle ja yritti tempaista sitä auki. Hän ei päässyt sisään. Ovi oli kasvanut kiinni. Hän juoksi kukkulalle ja lähti kiipeämään koivuun, kääpäportaita pitkin, mutta haara, johon hän oli kiipeämässä katkesi lahouttaan, kun hän oli puolellessavälissä. Hän nyrjäytti käntensä maahan iskeytyessään.

Tyttö istahti latvälle hieromaan rannettaan. Hän alkoi tuijottaa käsiään. Ne olivat rumat. Rumat ja elottomat. Iho oli oudon halkeillutta, harmaata ja elotonta.

Hän oli taas tuhonnut kaiken.

Orava kiipeili männynssä ja nakerteli käpyjä. Tyttö yritti kutsua sitä luokseen, mutta se ei huomannutkaan häntä.

Silloin tyttö muisti vaillinaiset säkeet, jostakin kaukaa, koulun kolkoilta käytäviltä. Hän tapaili hetken säveltä, alkoi sitten laulaa: "Kuusen latvassa, oksien alla, on pesä pienellä oravalla. Se - dai-da-dai-dai ja leikkiä lyö, se -" hän hyräili laulun loppuun sanat unohdettuaan.

Orava laskeutui puusta käpy kämmissään. Se asettui tytön eteen ihmettelemään laulua.

Lasipuut

Clifford Simakin muistolle
(muun ohella)

5. toukokuuta

Muistan hyvin syksyisen metsän, kaikki sen värit. Likoavat, tippuvat lehdet rikinkeltaisesta ruskeaan, märät mustat rungot, elävän tummanvihreät havupuut. Haapa-puut vaaleina kuin auringonpaiste, koivujen kultarahat. Koiranheisin punaiset marjat, rikinkeltaiset lehdet vihreää tähtisamalta vasten. Märkä, mehukas, ihmeellinen tuoksu. Miten kaunis kuolema onkaan, miten hyvältä se tuoksuu, kun se kuuluu ajan omaan kiertoon.

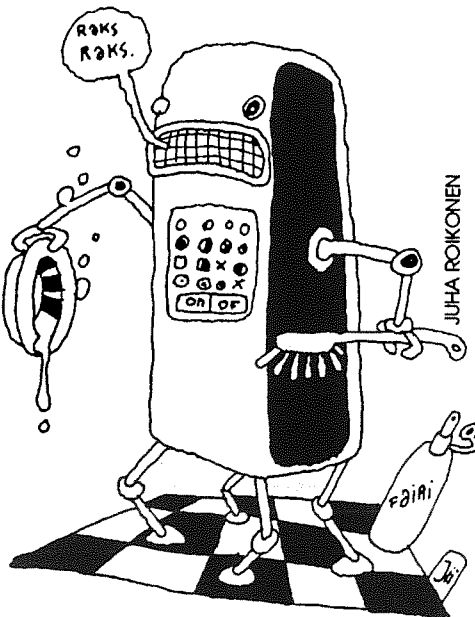
Täällä tuoksuu kuiva pöly. Hiekalla on oma tuoksunsa, mutta tämä on erilainen, metallisempi. Se johtuu ilman hapoista, samoista, jotka ovat hajoittaneet kalliit pitsiksi. Jokin mineraali kestää tätä ilmaa paremmin kuin muu kiviaines. Minun piti tutkia syitä happojen erittymiseen ilmakehään, mutta laitteet särkyivät heti. Muovisuojaus ei kestänyt happea, jota kuvun poistoilma sisälsi. Tiettyä ironiaa siinä; maapallolla tapahtui jotakin samantapaista, kun ilmakehään alkoi erittyä ensimmäistä tappavaa myrkyä, happea. Kuolema menestyville eliöille. Kuka olisi uskonut, että kokonainen happea käyttävä maailma kehittyisi tuhosta. Nyt sama tapahtuu toisinpäin. Järjestyneempi kehitys, kuitenkin; lasipuut pystyvät elämään ilman happea. Ehkä ne lopulta käyttävät loppuun kaikki saasteet ja kuolevat itse, tai kehittävät taas happea käyttävän mutaation. Suuri kierto, kuolema-elämä-kuolema. Putoavat lehdet, kasvavat versot.

Tämä on kauhean banaalia, mutta minä olen insinööri, en biologi. Tällä vieralla planeetalla ei ole biologille paikkaa. Runoilija en myöskään ole. Kuitenkin kirjastossa täällä on joitakin runokir-

joja ja runsaasti jotakin, jota kutsutaan science fictioniksi. Valitsijat kai ajattelivat, että jos se on tiedettä, se sopii insinöörille, ja heittivät loput mukaan kaupan päälle. Minä itse pyysin mukaani kirjoja ajalta, jolloin Maan metsät eivät valaisseet. Ajalta, jonka muistan lapsuudestani.

*"Kuiskasi hongan runko kaatunut,
sain sammaleesta vaiipan häikevän,
ja kuoli kukat puolukan. Ne kuolleet
noin palavat..."*

Syksyn tuoksu. Kuoleman märkä, elävä tuoksu.

Eija Elo

7. toukokuuta

Hubert kolistelee keittiössä. Löysin kirjan, jossa astioita pesevä robotti oli nimeltään Hubert. Huvittavaa, miten he kuvasivat robotit ihmisen muotoisiksi. Ehkä se oli vitsi. Minun Hubertini on muotoiltu järkevämmiin. Teollisuusrobotin pitää näyttää teollisuusrobotilta, loppujen lopuksi. Hubert on karkotettu keittiöön, kun korrosionestomuovi ei enää suojannut sen niveliä. Yksi varsi seisoo oudossa kulmassa. Kaksi muuta robottiani pystyy vielä toimimaan ulkona. Ristin ne Herbertiksi ja Albertiksi. Olen opettanut robotit nimittämään minua "herraksi". Vitsi. Insinööri tai ei, Maassa sain aina muistaa olevani nainen. Täällä olen mies. Ainoana ihmisolentona koko planeetalla saan olla mitä haluan. Olen aina halunnut olla mies. Tai tulla kohdelluksi miehenä. Maassa se oli sama asia. Nainen saa aina muistaa olevansa nainen. Hyvä insinööri naiseksi. Muistan, kuinka keskustelimme pumppujen suojauksesta. Puhdistamaton vesi oli halvempaa kuin johtoverkosta otettu. Jätevesivero oli jo silloin tehnyt melkein mahdottomaksi veden käytön jäähdytys, puhdistustai hätätarkoituksiin. Muistin, että rantaveteen oli puolialaa kaadettu ties mitä, ja vaadin kunnan suotimia. Ja sain kuulla, ettei "sinne sentään lahnoja ui". Sillä tiettyllä puolinaurulla, sillä, jolla naisia vaiennetaan. Täällä nauran minä. Robotti osaa mitä tahansa paitsi nauraa.

8. toukokuuta

Ehkä robotti sentään osaa nauraa. Hubert tuli tänään hulluksi ja rikkoi puolet asti-

oista. Ei mitään muutosta ohjelmoinnissa, ei näkyvä syytä. Lisäksi se astui lattiahämähäkin päälle. Pikku robotti parka vinkui ja pyöri paikallaan puoli tuntia ennenkuin sain sen päästetyksi tuskistaan. Tietysti robotti ei tunne tuskaa, mutta se näytti niin elävältä. Tai siis puolikuolleelta.

Nyt minun täytyy itse raapia lattianraot puhtaaksi pölystä. Pöly täällä pystyy syömään ne senttiä leveämmiksi yön aikana. Suotimissa lienee jotakin vikaa. Mitähän tämä tekee keuhkoilleni? Enkä koskaan ole edes tupakoinut!

9. toukokuuta

Hubert teki sen taas. Minun on vastaisuudessa syötävä kaikki syviltä lautasilta. Syynä on musiikki, tietty nuottijärjestys vaikuttaa sen piireihin. Avasin Hubertin ja tutkin sen piiristön; kolme syöpyntää osaa, eikä varaosia. En voi enää soittaa Maria Callas -nauhoja; "Casta diva" erityisesti käynnistää Hubertin halun tanssia fandangoa. "Cavalleria rusticana" ei toistaiseksi aiheuta oireita, "Madame Butterfly" saa sen kävelemään ympyrää. Ravel pysäyttää koko robotin; onneksi en pidä Ravelista. Minun on tutkittava tätä enemmän.

12. toukokuuta

Kyllästyin tähän "herra"-leikkiin. Jos puhuttelulla ei ole merkitystä, sillä ei ole merkitystä. Puhuttelusanan uuden muutoksen seuraus oli, että Albert lakkasi tottelemasta mitään määräyksiä ja vaeli erämaahan. Shovinisti. Kuollut shovinisti nyt, jos robotin voi sanoa kuolevan. Muovi oli jo kulumassa ohueksi. Auringonlaskuun vaeltanut pilkku ei ole liikkunut tuntiin. Albert parka, seisomassa täältä ikuisuuteen, ajattelemassa jäätyneitä ajatuksia käskyvalasta ja oikeiden puhuttelunimien tarpeellisuudesta. Symbolin voitto aineesta.

Yritin musiikkia taas, mutta nauhoissa on jotakin vikaa. Niissä on uutta musiikkia, tai sitten kaikki musiikki kuulostaa uudelta. Kuin puiden huminaa taustalla. Mitä enemmän kuuntelen sitä, mitä enemmän unohdan sävelletyn musiikin päälle, sitä enemmän se yrittää sanoa jotakin. Puut puhuvat. Se pelottaa minua. Ajattelen mieluummin lasipuuta. Maassa ei oikeita puita enää ole. Ne on kaikki korvattu lasipuilla.

Lasipuut. Kristallisointi istutettiin puiden geenistöön, kun saastuminen oli tappanut lähes kaiken metriä korkeamman. Se toimi ihmeellisesti, ja lisäksi alkoi levitä luonnonmukaisesti, kuin virus. Puut kasvavat, lisääntyvät, syövät saasteita, erit-

JUHA ROIKONEN

tävät puhdasta happea. Koko planeetta on taas metsien peitossa. Ja lisäksi ne valaisevat yöllä.

Ajattelen maapalloa avaruudesta katsottuna. Ennenkuin televisioviestit lakkasivat, sain kuvan tiedotussatelliitilta. Maa näytti avaruuteen heitetyltä joulukuusenkoristeelta. Sana "joulukuusi" on tietysti menettänyt merkityksensä, samoin "joulukuusenkoriste". Lasikuusi on itsessään koriste. Kuitenkin, kaikki nuo ilmat värit, sykkivinä tähtiä vasten. Sykkivinä; puut alkoivat heti viestittää valoillaan. Ei vienytkä kauan, kun ne synkronoivat tahdin yleismaailmalliseksi. Viimeisiä tietoja oli, että merilevät olivat saaneet virustartunnan. Sykkiviä 20–30 metriä pitkiä kristallikäärmeitä valtamerissä, välkkyviä pitsipuita mantereilla. Satubulevardeja kaupungeissa. Puhdasta happea, saasteeton ilma. Ei pimeyttä, ei pimeänpelkoa.

Ei puiden pelkoa. Ei kuolemaa metsässä.

15. toukokuuta

Tulin katsoneeksi jännitysfilmien lasipuiden ajan alusta. Tylsä. Rikos tarvitsee pimeyttä. Poliisien työ helpottui liikaa, he siirtyivät jahtaamaan laittomien unilääkkeiden kauppiaita, ja raivostuneet kansalaiset jahtasivat poliiseja. Tämä oli yksi niitä filmejä, konnamainen, korruptoitunut poliisi huuhtomassa viemäriin onnettoman perheenisän hankkimat lääkkeet – vaimo mielisairaalassa unen puutteesta – takaa-ajoa sykkivien puiden joukossa, lopulta auton ohjaustietokone epäkunnossa välkkeen vuoksi, tieltä ajo miljoonien lasinsirujen helinässä, poliisiauto sytty tuleen, laillisia unilääkkeitä ylihinnoitellut lääkäri (joka johti poliisivoimia) heittäytyy ikkunasta, perheenisä nai sairaanhoitajan, joka helpotti hänen vaimonsa viimeisiä hetkiä morfiinipistoksilla. Onnellinen loppu.

Tekijät ovat jo kaikki mielisairaalassa. En tiedä, mutta arvaan. Maan televiestien loppuminen voi tarkoittaa vain yhtä asiaa. Tietyn rytmiset valonvälähdykset aiheuttavat kaatumatauti-kohtauksia. Unetomuus aiheuttaa hallusinaatioita. Ihmiseläin on tottunut pimeään. Lasketaanpa se kaikki yhteen, ja saamme... suuren hiljaisuuden.

Ryhdyin kai insinööriksi, koska en kestänyt puiden puhetta. Lapsuuteni puiden. Olen aktiivisesti unohtanut, mutta täällä muistan sen kaiken. Tai ehkä olen taas tulossa yhteen. Kokoon. En usko, että kaikki minusta käveli ulos metsänpeitosta. Olin oikukas lapsi, pidin yksinäisyydestä. En muista, miksi juoksin metsään sinä päivänä. Juuri sinä päivänä, jolloin

tuuli, ja seisoin suurten puiden keskellä, ja tajusin yhtäkkiä, että olin yksin, tai en yksin, vaan toisten keskellä. Suuren läsnäolon. Valtavan suuren läsnäolon, joka puhui keskenään, huminalla, joka oli puhetta, ja kuunteli, oli tietoinen... ei minusta tietoinen, mutta jos liikkuisin, tai ääntelisin, se tulisi tietoiseksi minusta, ja kuuntelisi minua...

Ja minä seisoin siinä, keskellä toista läsnäoloa, ja... luulen, että seison vieläkin. Juoksin tiellä, ja olin päässyt pakoon. Maailma oli pieni, ja turvallinen. Minä olin maailma, ja ympäristö oli minun maailmani ympäristö, mutta metsässä maailma oli toinen, ja minä, ja me voisimme kuunnella toisiamme...

En osaa kuvailla. Mutta luulen, että sen vuoksi menin kouluun kaupunkiin, ja luin insinööriksi, ja tulin tähän utioon paikkaan, jossa ei ole puita. Maassakaan ei ole puita, ja lasipuilla ei ole sitä toista. Ellei välkyntä, rytmii, ole myös se toinen. Siinä tapauksessa tarjous ei ole elävä minäntömyys, ajattomuus, niinkuin metsänpeitossa, vaan ajaton kuolema. Kuolema ilman uutta nousua. Pystyvätkö kaatumatautiset illuusoiden uhrin ruokkimaan itseään? Minä olen ainoa jäljellä oleva ihminen, niin luulen.

Olisi viitsi, jos huomenna tulisi laivalinen iloisia turisteja katsomaan minua, pastellinsävyisinä, hilpeästi vilkkuen, lasimaisesti kilisten.

10. kesäkuuta

Tänään Hubert kuoli. Herbertiä ei ole näkynyt. Luulen sen lähteneen hakemaan Albertia. Sen tuli varmaan ikävä. Olen täysin yksin. Ajatella, tulin tänne päästäkseni kuulemasta, että olen nainen. Hyvä, olen päässyt siitä.

Luulen, että haluan olla lapsi. Tai puu. Jos ei elävä puu, sitten kuollut.

"Kuolette, huusi tuuli levittäen värikkäät lehdet maahan. Loistivat ne ja vaikenivat."

Lapsi seisoo metsässä. Hänen päänsä on taipunut taaksepäin, hän on täysin liikkumaton. Hän kuuntelee tuulen huminaa puissa. Se on majesteettinen ääni, ja puiden läsnäolo on majesteettista läsnäoloa. Kuninkaallista, kärsivällistä, iätöntä. Lapsen ilme näyttää ihmettelevältä. Hänen olisi voinut sanoa pelkäävän, mutta kun katselee häntä kauemmin, se on kunnioitusta. Täällä ei ole aikaa, koska puilla ei ole aikaa, ja täällä puut hallitsevat. Tämä on metsä, ja lapsi on osa metsää, kuten kaikki, jotka tulevat tänne. Täältä ei ole tarvetta päästä pois. Tämä on syksyinen metsä, mutta se on turha määre; täällä ovat kaikki ajat. Tämä on paratiisi ennen ajan luomista. Tämä on paikka.

42

Runositaatit Helvi Juvosen runosta "Syysmetsä"

JUHA ROIKONEN

Boris Hurta

Metsän halki

Jaisin olla yhdeksän, kun haastoin Matun kilpajuoksuun. En voittanut häntä koskaan millään matkalla, sillä hän oli kolme vuotta vanhempi. Mutta jos juoksisimme läpi Isometän, minä voitaisin. Olin varma, että voitaisin! Minä saisin juosta metsäpolkua, jota käytin koulumatkoilla ja postinhakureissuilla ellen kulkenut pyörällä. Matu joutuisi juoksemaan pitkää, põlisevää maantietä, jota peitti juoksuhiekkamainen vellova santa ja mukulakivet, joihin helposti nyrjäytti nilkkansa.

Oli yksi kesän kuumimmista päivistä. Ilma seisoi ja värit olivat tavallista vahvemmat ja lämpimämmät niin kuin katsoisi maailmaa keltaisten aurinkolasien läpi. Ihmettelin miksen joutunut juoksemaan yksin. Salosen Maha lupasi juosta kanssani, vaikka oli Matun kaveri. Ehkä hän laaki, ettei pysyisi Matun ja Juhan vauhdissa – niin kuin ei koskaan pysynyt – mutta pystyisi roikkumaan minun kannoillani. Ehkä hän jopa uskoi, että voitaisimme, sillä puhuessani metsäpolun monista eduista olin ollut hyvin kaunopuheinen ja itsevarma. Se ärsytti lopulta Matun ottamaan haasteen vastaan, vaikka hän oli pikapinkojatyyppi, jota ei herkästi saanut houkutelluksi mihinkään pitkään ponnistukseen.

Ja nyt piti juosta kauas. Ikinä en ollut juossut kilpaa niin pitkää matkaa. Maali oli siellä, missä metsäpolku ja uusi maantie yhtyivät likellä Mettätörppä Isometän laidassa. Tai ei oikeastaan laidassa. Vastakkaisesta suunnasta ulottui metsäalueen

sydämeen peltoaukeama kuin suolisto ja tie hakeutui sen laitamille. Polku puolestaan haarautui pian uudestaan ja palasi metsään. Metsässä oli hyvä kulkea. Metsässä matka joutui nopeasti ja tunsi olevansa turvassa.

Sovimme että se joka ensin ehti maaliin huutaisi täyttä kurkkua, jolloin toinen tietäisi paljonko hävisi. Piti huutaa myös väliaika, Matun siinä missä maantiestä erkani sivutie ja minun siinä missä polku sen ylitti.

Lähtö oli käsillä eikä minua vieläkään jännittänyt. Minulla oli uimahousut ja paita, jonka olin saanut Amerikan tädiltä. Siinä oli cowboy sonnin selässä ja tyttö. En ollut aluksi halunnut pitää paitaa tyttön takia mutta vaatteiden muut edut olivat suuremmat kuin tuo arveluttava yksityiskohta. Mietin pitkö juosta paljasjaloin, mutta otin sittenkin kumitossut, ettei minun kävisi kuin isän.

Paikoillanne, valmiit, hep! Matu ja Juha ryntäsivät tömisten alamäkeä kylätietä kohti. Minä juoksin ylämäkeen. Siinä missä puutarha loppui ja metsä alkoi, oli kiviä. Isoisä oli sen pystyttänyt, kun raivausi pihamaan. Hän oli ensimmäinen asukas Mörövuoren juurella. Veräjät oli ajat sitten lahonnut. Juoksin suurten lohkaraitten välistä ja olin metsässä. Kivikkoja, mustikanvarpuja, kuusia ja koivuja. Sivulla oli Mörövuoren pystysuora jyrkäne. Missä oli joustava neulasmatto, jonka olin sanonut heittävän jalan ylös kuminauhan lailla? Pääsimme hengästyneinä vuoren harteilla olevalle tasaiselle maalle ja polku lähti kiertämään Mörövuoren taite. Muinoin kirveellä kaadettujen puiden kannot olivat kasvanneet korkeiksi mättäiksi, joissa versosi puolukkaa. Isän sahalla kaatamat puut oli kalluttu maata myöten ja kannot katosivat parissa kesässä kasvullisuuden alle. Juoksin

pitkällä askeleella hypellen yli pienten mutkien ja varoen astumasta juurien päälle. Oli varottava koholleen jääneitä puunjuuria. Joku niistä voi olla se iso käärme, jonka isä näki nuorena. Se oli niin pitkä, ettei hän nähnyt päätä eikä häntää, vaikka käärmettä oli näkyvissä haulikon mittainen pätkä, kun se luikerteli polun yli. Ainakin kaksi metriä pitkä sen täytyi olla ja miehen ranteen paksuinen. Kun kaivettiin Aaltosen kesähuvilan perustuksia, löytyi valtava käärmekimppu talvipesästään ikivanhasta tiiliuunista. Kuusikymmentä käärmettä – siitä kirjoitti Turun Sanomatkin. Vaan eivät löytäneet kuningaskäärmettä.

Tulin ruumisarkkupuun kohdalle. Isä aina uhkasi kaataa sen ja tehdä laudoista itselleen arkun. Ei, ei semmoista! Et sinä saa koskaan kuolla!

Siellä se lakkapää mänty vieläkin kasvaa, vaikka isä on ajat lahonnut harsokankaalla verhotussa kaupan arkussa.

Naavaparrat kuuset kasvoivat karheammiksi ja korkeammiksi. Karhunsammal oli syvän vihreää ja kosteaa. Polku kääntyi kivikkoiselle kankaalle, mistä löytyi keväisin korvasieniä ja saniaiset kurkottivat pieniä keltaisia nyrkkejään kalvakkain rantein. Kuolleenkouria! Pakana-aikana tämä oli ollut uhripaikka, tai ristiretkien aikuinen taistelupaikka. Erikvalla oli likellä. Siellä Erik Pyhä ja Henrik Piispa olivat nousseet maihin, kun olivat menossa Kupittaalle. Kesällä sananjalat kasvoivat korkeina. Ne ulottuivat vyötärölle ja kallistuivat katoksi, jonka alla oli oma hiljainen ja hämärä maailmansa, missä voi ryömiä pitkiä matkoja ilman että kukaan näki tai tiesi.

Juoksinko minä liian hitaasti vai miksi Maha pysyi kintereilläni? Aloin olla hengästynyt ja hiki valui silmiin, mutta vielä ei pistänyt. Oli pakko juosta niin kovin, että alkaisi pistää. Ei kai Mata tahallaan yrittänyt viivyttää? Huvilalaiset vetivät aina yhtä kortta landepässin kustannuksella. "Matu istuu puussa, käpy sill on suussa. Mahan perse maata laahaa", ilkkuivat tytöt osuvasti. Pirun Maha! Pidensin sisuuntunee-na askelta. Pahimmat paikat olivat vielä edessä.

Loikkasin ojan yli ja kiiruhdin tien poikki. Polku se ylitti maantien eikä päin vastoin, olkoonkin ettei polkua näkynyt. Siitä meillä oli ollut riitaa. Toinen oja oli leveä ja siinä makasi suovettä. Kumitossu turskahti ja kirnahti ja kun kiskoin jalan irti, näin mutavanojen valuvan nilkkaa pitkin kuin veren. Maha hyppäsi tasakäpälää ja loiskutti kamalasti. Hän mölisi jotain virkistäytymisestä ja jäi parikymmentä metriä.

Juoksin märkä tossu nuljuen viistosti Ampiaiskallion kylkeä. Vieressä kulki piikkilanka-aita ja sen takana laidunsi Naulan talon mullikoita. Ne saattaisivat meidät nähdessään pillastua ja hypätä aidan yli. Kaikki me kammosimme ja pelkäsimme nuoria hiehoja ja sonnimullikoita, joiden töpöt sarventyngät olivat kuin sarvet Luciferin päässä Jännä-Jussi-lehdessä.

Polku melkein katosi sileällä kalliolla, jossa oli yhdensuuntaisia viiruja. Isä sanoi, että jääkausi oli ne siihen piirtänyt. Mutta välistä hän sanoi, että ne olivatkin jättiläisten kynnenjälkiä.

Kuului karjuntaa. Ääni kiiri yli ja kimpoksi kaikuna takaisin kuusikon takana olevasta korkeasta vuoresta. Se oli Matun väliaikamerkki. Olin unohtanut huutaa omani, mutta näköjään olin johdossa. Tietysti johdin, sehän oli selvää alunpitäen!

Edessä näkyi jo jättiläisten hautausmaa. Piikkilangan kohdalla kulkeva rajalinja oli joskus hakattu puhtaaksi eikä siinä vielääkään kasvanut korkeita puita. Mettätörran outo väki oli väittänyt nähneensä aarnivalkioiden palavan rajalla. Isä uskoi kummituksiin, muttei aarnituliin. Hän järkeili niitten nähneen auringonlaskun metsän aukosta. Mutta eihän aurinko Mettätörrasta katsoen sinne päin laske!

Siinä olivat jättiläisten haudat. Polun vieressä oli kolme kakkumaista kalliota. Liian suuria ne olivat siirtolohkareiksi,

vaikka vaikuttivatkin irtonaisilta. Niitten alle oli haudattu jättiläinen ja sen ämmä ja poika. Isä oli yötä myöten Mettätörrasta palatessaan ja seppä-Forssin ja vanhan Fetun kummitusjuttuja kuunneltuaan aina juossut kauhun vallassa tuon paikan ohi. Kerran hän iski paljaan jalkansa kiveen niin, että isovarpaasta lähti kynsi. Siinä oli vieläkin kellertävä noidankynsi, paksumpi ja kuperampi kuin toisessa. Sukatkin se söi reiälle, vaikka isä sitä ahkerasti puukolla veisteli.

Jättiläiset pysyivät haudoissaan, mutta olikin keskipäivä. Iso sudenkorento lensi virisevin siivin polun yli. Puolukka vaihtui huomaamatta mauttomaksi sianpuolukaksi. Männyt kalliolla kuolivat pystyyn parimetrisiksi ehdiytään ja maata pitkin kiemurteli vaivauskuusi kuin joku olisi levittänyt havuja kanervikkoon. Jättiläisten haudan luona maa oli myrkyllistä. Mettätörran Ruusa ei poiminut niiltä main sieniäkään, vaikka olisi löytänyt.

Nyt pisti jo mahasta ja hengitys hinkui. Löysäsin. Matu ei voinut olla likelläkään maalia. Äsken vasta hän huusi väliaikansa. Edessä oli vielä suo ja pitkä rupeama tiheää metsää. Nuoret männyt kasvoivat niin nopeasti, että tukkivat polun, vaikka melkein joka kerta kulkiessani tahtelin oksia. Nyt olivat molemmat tossut märät. Nostin kädet kasvojen suojaksi ja valmistauduin sukeltamaan läpitunkemattomaan viidakkoon. Kyllä minä läpi menisin vaikka silmät kiinni. Minä muistin ulkoa polun jokaisen mutkan ja salakavalan juurakon.

Silloin kuului taas karjunta.

Se ei voinut olla Matu! Jos hän olikin jäänyt auton alle tai kaatunut ja loukannut itsensä? Jos hän fuskasi ja huusi ennen aikojaan?

Ei, minä en voinut pettää itseäni. Olin hävinnyt. Hidastin ja katsoin taakseeni. Maha lönnkötti tulipunaisena ja melkein kuoliaaksi hengästyneenä minut kiinni ja puuskahti:

– Kävellään!

Pujottelimme läpi taimikon ja tulimme maantielle. Matu ja Juha seisovivat tiellä tuskin hengästyneinä ja voitonriemuisina rehennellen. Minä en voinut ymmärtää. Minulta oli otettu jotain pois.

Kun viime talvena seisoin maantiellä, oli polku umpeen kasvanut, mutta villikissan jäljet menivät ojan yli aivan oikeasta paikasta. En voinut ymmärtää, miten matka silloin joskus oli tuntunut niin pitkältä. Ja

miten minä olin voinut kuvitella voittavani? Lähtöpaikalle oli matkaa kilometri, maantietä pitkin ei senkään vertaa.

Hyppäsin raskaasti ojan yli ja lähdin tarpomaan kissan perässä. Lunta oli vain nimeksi, sen verran että siihen voi jälkensä jättää. Sirot käpälänjaljet ja leveät saappaankuvat. Taivuttelin oksia edestäni, mutten taitellut. Asettelin jalkojani. Liukkaista juuria piti väistää ja niitten välissä olivat kuopat vettä täynnä.

Ne olivat tehneet temppujaan, mutta vielä Isomettä oli jäljellä. Vielä ei ollut toteutunut usein näkemäni painajaisuni, että metsään on kasvanut rykelmä kymmenkerroksisia pistetaloja juuri sinne, missä on jättiläisten hautausmaa Ampiaiskallion kupeessa. Siinä unessa minä kuljen tuttua polkua ja etsin tuttuja paikkoja, mutten koskaan löydä.

Otin kuusenkäynnä ja työnsin suuhuni. Purin sen poikki ja maistoin pihkan kitkerän maun – metsän maun. Tunsin voimieni vähin erin palautuvan. Minä huusin! Se oli merkki Matulle ja kaikille muille, että olin vieläkin metsässä, metsän turvassa. Mitä luulettekin, te ette tiedä! Varokaa minua, minä en ole samanlainen kuin te muut!

Hyvin kaukaa kaikui vastahuuto. Oliko se Mettätörran äijä? Tuon kesän jälkeen torpassa ehti asua monta polvea kunnanvaivaisia ja muita epäihmisiä ennen kuin ikivanha tölli purettiin. Sanotaan äijän vieläkin kulkevan kirves kourassa metsässä, vaikka ne osoittivat sille asunnon kaupungista, että saisivat vihoviimeisen ja kaikkein hulluimman Mettätörran asukkaan karkotetuksi niiltä nurkilta, joista on tullut sijoituskohde ja parempien ihmisten asuinpaikka.

Villikissa oli eksynyt polulta, mutta nyt sitä pitkin eteni paljon isomman eläimen jäljijono. Kuljin koko polun, mutta ennen kuin tulin kiviaidalle, poikkesin sivuun ja kiipesin Mörövuoren laelle. Kaikkialla ympärillä oli metsää ja se näytti koskemattomalta. Yhäältä ei nähnyt, mitä ne sille olivat tekemässä.

Huusin! Kukaan ei enää vastannut.

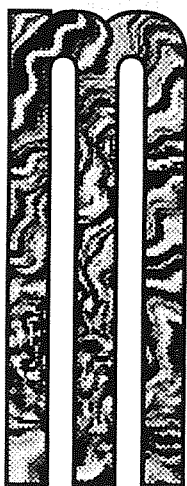
Minun on useammin käytävä metsässä. Minun on tultava metsäksi jälleen, ennen kuin on liian myöhäistä. Silloin ne eivät mahda minulle mitään missä olenkin.

Mörövuoren laella oli vain eläimenjälkiä. Iltataivas värjäytyi purppuraiseksi. Huusin! Ääni kiiri äärettömyksiin. Kukaan ei vastannut.

JUSSI KARJALAINEN

Kohtaus kadotuksen

Malacusta puistatti. Hän ei yhtään pitänyt tavasta, jolla sumu kietoutui hänen ja hevosen ympärille kuin yrittäen kisko heidät jonnekin turvematon alle. Kaiken lisäksi satoi vettä, kylmiä raskaita pisaroita, jotka tunkeutuivat juuri niihin paikkoihin, joissa se oli epämukavinta.

Tällaisina hetkinä Malacus inhosi kuninkaan sanansaattajan ammattia. Olihan siinä hyvätkin puolensa, syrjäseutujen linnaneidot rakastivat Hovin väkeä.

Mutta joutua nyt viemään syntymäpäiväonnittelua keskellä yötä vuoden huonoimman sään aikana! Toivottavasti perillä olisi edes olutta, kylmää tai lämmintä – ei sillä väliä.

Huokaisten Malacus puristi kaulaansa roikkuvaa suojelevaa amulettia, joka tuntui kuivalta ja lämpimältä kaikesta huolimatta. Hänen kummitätinsä oli välttämättä halunnut antaa sen mukaan, kulkihan reitti Kadotuksen suon läpi. Kadotuksen suo oli pieni, mitätön pläntti, jolla oli paha tapa niellä ihmisiä, jopa kokonaisia sotilasosastoja. Malacus ei sitä kuitenkaan pelännyt, hän tiesi kaiken maastossa liikkumisesta.

Yhtäkkiä hevonen korskahti huolestuneena ja pysähtyi. Malacus yritti tuijottaa pimeyteen, mutta turhaan. Mistä oli kyse? Yhtäkkiä yöhön syttyi pari kekäleitä, sitten toinen ja kolmas. Kohta koko horisontti oli täynnä punaisia pisteitä, jotka

lähestyivät miestä ja ratsua puoliympyrässä. Jostain kuului matalaa, selkäpiitä karmivaa ulvontaa.

Malacus kiroili. Sudet olivat nyt viimeinen asia, jota tässä kaivattiin. Hän hypäsi hevosen selästä ja veti esiin lyhyen jousen, joka oli mukana juuri tällaisia tapauksia varten. Noita petoja ei saisi päästää lähelle.

Nuoli helähti matkaan ja osui suoraan kahden pisteen väliin. Kuului miltei inhimillinen vingahdus, ja kekäleet sammuiivat kuin puhallettu kynttilä. Puoliympyrä pysähtyi hetkeksi, ja Malacus sai aikaa jännittää jousen uudelleen. Hän ehti juuri kohottaa jousensa, kun jotain painavaa osui hänen selkäänsä. Hetken aikaa Malacuksen maailma oli vain karkeaa karvaa ja lämmintä hengitystä, ja viimeinen asia, minkä hän tajusi ennen tajuttomuutta, oli pakenevan hevosen laukka.

Malacus heräsi luolassa, jota valaisi iso kokko. Takaseinän läpi virtasi puro, joka katosi muutaman metrin verratuaan taas maan uumeniin. Malacuksen selän alla oli talja, joka oli peräisin kuolleelta sudelta.

”Missä minä olen?” hän ajatteli katsolessaan ympärilleen.

Luola oli täynnä eläimiä: susia, korpeja, kyyhkysiä, jopa pari kaniinia. Eniten Malacusta ihmetytti se, että kaikki näyttivät viihtyvän sulassa sovussa keskenään, jopa keskustelevan. Hänen mietteensä keskeytti matala, karhea ääni, joka puhutteli häntä.

”Ai, olet herännyt. Kuinka voit? Pyydän anteeksi kovakouraisuuttamme, mutta emme halunneet enempää kuolleita.”

Malacus käänsi päätään äänen suuntaan. Siellä istui susi, suurin mitä hän oli

koskaan nähnyt. Sen kieli roikkui veitsenterävien hampaiden välistä ja sen silmät olivat älykkäät ja inhimilliset. Malacusta ihmetytti itseäänkin se rauhallisuus, jolla hän hyväksyi suden puhumisen.

”Kiitos hyvin. Mikä tämä paikka oikein on? Keitä te olette?”

Susi lipaisi kielellä kuonoaan. Se huokaisi syvään ja avasi suunsa.

”Se on pitkä tarina. Haluatko jotain? Ruokaa? Juomaa? Onko sinulla kylmä?”

”Ei kiitos, kaikki on hyvin näin.”

Susi viittasi kápälällään luolan kattoon. Malacus kohotti katseensa ja näki, että katto oli täynnä maalauksia. Ne eivät näyttäneet muodostavan mitään järkevää kokonaisuutta, siinä oli vain yksittäisiä hahmoja siellä täällä. Samassa jotain laskeutui hänen kasvojensa eteen. Se oli suden kápälä, joka teki hidasta spiraaliliikettä, ja samalla Malacus kuuli unettavaa laulua. Vähitellen hän tunsu kohoavansa ilmaan ja maalaukset alkoivat liikkua.

Pieni mökki oli rakennettu keskelle suota. Se seisoi yksinäisenä pisteenä turvemassojen puristuksessa, ja pieni savukiehkura nousi piipusta suoraan ylös. Mökin takana oli kanala ja pieni peltotilkku, jota kuokki nuori mies. Miehen kasvopiirteissä oli jotain tuttua, mutta Malacus ei tunnistanut häntä.

Aika tuntui nopeutuvan, ja vähitellen pellosta nousi sato. Mies suurensi kanalaa ja osti pari lehmää ja yhden sonnin. Hän korjasi taloa paremmaksi ja lihoi ja muuttui punakaksi. Nyt Malacus keksi, mikä miehessä oli tuttua: sudella oli samat silmät.

Aika hidastui normaaliksi ja mies seisoi jälleen kuokkimassa peltoa, nyt useita

Suolla

kertoja suurempaa kuin aluksi. Yhtäkkiä hän jäykistyi; kuokka oli osunut johonkin kovaan. Mies laskeutui polvilleen ja alkoi varovasti kaapia turvetta pois käsillään. Hiki virtasi pitkin hänen selkäänsä, ja vähitellen suosta paljastui ruumisarkku, jossa ei ollut minkäänlaisia koristuksia.

Uteliaana mies haki mökistään työkaluja ja alkoi irrottamaan arkun kantta. Lopulta viimeinenkin naula oli irti ja mies kurkisti sisään, kalpeni ja astui kauhuisaan askeleen taaksepäin. Arkussa makasi mies, joka oli muumioitunut kammottavalla tavalla. Kasvoillaan sillä oli pahan-suopa irvistys, ja tyhjät silmäkuopat tuntuivat ulottuvan aina helvettiin asti. Miehen kädet olivat ristissä rinnalla ja pitelivät tiukassa puristuksessa eebenpuista sauvaa. Sauvan pintaa peittivät lukuisat kai-verrukset, jotka kuvasivat kammottavia hirviöitä ja kidutettuja, silvottuja ihmisiä. Malacus heräsi omaan huutoonsa.

Susi oli yhä hänen vieressään. Kokko oli hiipunut, ja varjot olivat pidentyneet. Malacus yritti saada hengityksensä tasaantumaan. Joku toi hänelle vettä.

"Mitä näit?" kysyi susi.

"Arkun. Ruumiin. Jotain kammottavaa... en muista tarkkaan."

"Minä muistan", sanoi susi arvoituksellisesti. Se käänsi katseensa hiillockseen ja puhui.

"Minä olin joskus se mies siellä suolla. Elämäni oli kunnossa, sadot hyviä ja eläimet terveitä. Sitten löysin sen kirottun sauvan."

"Mikä se oli? Ja kuka oli se ruumis?"

Malacus nousi istumaan. Tarina oli alkanut todella kiinnostaa häntä.

Susi liikahteli levottomasti. Se pyyhkäisi silmäkulmiaan aivan kuten ihminen, joka yrittää estää kyynelten vuotamista. "Oletko koskaan kuullut Sardonia?"

"Nimi on tuttu... eikös hän ollut joku noita? Mutta hänhän kuoli satoja vuosia sitten."

"Aivan. Mutta hän ei ollut noita, vaan ruumiidenmanaaja. Sardonia oli löytänyt elämän ja kuoleman salaisuuden. Hän tiesi, kuinka elävä ihminen saatiin kuolemaan tuskallisesti ja kuollut heräämään henkiin yhtä tuskallisesti. Niin tuskallisesti, että tuon elävän kuolleen ainoa ajatus oli kostaa eläville."

"Tuohan on mahdotonta!"

"Olethan nähnyt, kuinka druidit muuttavat muotoaan tai kuinka velho saa elottomat esineet liikkumaan oman mielensä mukaan? Taikuus saa aikaan mitä tahansa, kunhan haluaa tarpeeksi. Ja Sardonia halusi."

Malacus otti tukea lattiasta. Hän nosti vesiaastian huulilleen ja joi pitkään ja hartaasti. Tarina oli tuonut pahan maun suuhun. Susi jatkoi Malacuksen vielä juodesa.

"Sardonia hallitsi pientä valtakuntaa rautaisella kädellä. Hänen epäkuollut armeijansa liitti riveihinsä jokaisen vastustajan. Lopulta kansan mitta oli täysi; he pyysivät apua itseltään jumalilta, ja nämä kuulivat avunpyynnöt. Eräänä yönä nousi uk-

M-P Lauronen

konen, ankarin mitä koskaan on koettu. Salama löi Sardonia tappaen hänet heti. Samalla hetkellä koko hänen armeijansa hajosi tomuksi, ja ihmispalvelijat lyötiin maahan ja tapettiin."

Malacus laski vesiaastian huuliltaan ja pyyhkäisi suunsa hihanpieleeseen.

"Miten tämä kaikki liittyy äskeiseen näkyyni?"

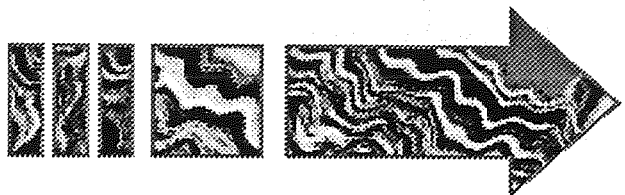
Susi teki taas spiraaliliikkeen kädellään.

"Odota ja katso."

Jälleen kerran maalaukset alkoivat liikkua.

Yötaivasta vasten piirtyi suuri kivilinna, joka oli tullessa rankkasateesta huolimatta. Sen pihalla käytiin ankaraa taistelua tai pikemminkin verilöylyä. Vihastuneet maanviljelijät löivät maahan linnan vähäisiä puolustajia. Nämä eivät väistyneet metriäkään, sillä heidän silmistään paistoi hulluus, joka saattoi olla vain taikuuden tai huumaavien aineiden aiheuttama. He kuolivat paikalleen, huutamatta tai pyytämättä apua.

Linnanherran huoneen vuoteella makasi kärventynyt ruumis, joka liikkui vielä. Sen mustuneet silmäkuopat tuijottivat ympärilleen ja suu oli jähmettynyt äänettömään huutoon. Oli käsittämätöntä, miten tuo hahmo saattoi vielä olla elossa. Ennen valkoiset lakanat olivat nyt hiilenmustat ja kärsivät vielä reunoiltaan.

Samassa ovesta astui sisään mies, joka kantoi tutunnäköistä sauvaa. Se ojensi sauvan kohti palanutta hahmoa. Tämä tarttui siihen kädellään ja huuto vaihtui hymyksi. Kärventynyt ruumis vavahti kuin iskun saaneena ja sauva loisti hetken aikaa punaisena. Sitten oli aivan hiljaista. Mies piilotti sauvan poveensa ja poistui salaovesta juuri samalla hetkellä kun ovi murretettiin auki.

Taas aika nopeutui ja vuodet vierivät huimalla nopeudella Malacuksen silmien ohitse. Pakoon päässyt mies kasvoi ja vanheni, sukupolvi toisensa jälkeen kuoli ja kuoli, mutta tuo vanhus pysyi hengissä. Lopulta hän vuosien taakan painamana sulkeutui kammioonsa ja otti myrkyä. Mies haudattiin vaatimattomin menoin vartioimansa sauvan kanssa. Maalauksien vauhti hidastui, ja lopulta ne pysähtyivät alkuperäisille paikoilleen.

Susi katsoi Malacusta suoraan silmiin. Sen silmäkulmassa kimalteli kyynel himmeässä valossa.

"Joko ymmärrät?"

"En täysin."

Susi pudisti päätään kuin heittäen ikävät muistot niskastaan ja puhui taas.

"Olin löytänyt Sardonin sauvan, jota tuo uskollinen palvelija vartioi kunnes kylästäsi elämään itseensä. En silloin tiennyt, mikä mahti sauvaan kätkeytyi. Yksinkertaisena maanviljelijänä pistin sen seinälle-

ni koristeeksi. Mökkini oli karu ja jokainen uusi tavara oli piriste.

Sitten alkoi alamäki. Viljasato pieneeni ja eläimet sairastuivat yksi toisensa jälkeen. Vähitellen lehmien maidontuotto tyrehtyi ja toinen niistä kuoli. Siinä vaiheessa aloin epäillä, että sauvassa oli joutain outoja voimia. Joskus se tuntui sykkivän lämpöä koko mökkiin, toisinaan se ikäänkuin imi valoa itseensä.

Lopulta mittani oli täysi. Kun sonnikin kuoli, revin sauvan seinältä ja katkaisin sen kahtia. Palaset heitin raivonpuuskassa läheiseen suonsilmään. Tyyperänä luulin, että ongelmani olisivat ohi.

Alamäki vain kiihtyi. Kanat lakkasivat munimasta ja kuolivat lopulta yksi toisensa jälkeen. Sato jäi itämättä, ja elämäni muuttui taisteluksi ruoasta. Suokin muuttui; se kasvoi täyteen löyhkääviä lätäköitä, jotka kasvoivat ja kiehuivat jatkuvasti.

Lopulta sairastuin itsekin. Ihoni kasvoi täyteen paiseita enkä päässyt ylös vuoteesta moneen päivään. Olin nälästä ja janoista heikkona, luulin jo kuolevani. Sitten eräänä aamuna heräsin hikeä valuen. Yritin pyyhkiä kasvojeni, mutta käteni ei liikkunut kunnolla. Vähitellen karnea totuus valkeni minulle: olin muuttunut sudeksi.

Juoksin ulos mökistäni, joka oli lahoamisen partaalla. Yritin etsiä silmäkettä, johon olin sauvan heittänyt, mutta turhaan. Sitä ei enää ollut."

Maahan katsoen susi lopetti kertomuksensa. Malacus naputti epätietoisena vesikupin reunaa.

"Miten tuo kaikki liittyy minuun?"

Susi naurahti katkerana.

"Sardonin voimat pääsivät valloilleen kun sauva katkesi, eikä niitä hallitse kukaan. Ne ovat täynnä katkeruutta ja vihaa ihmisiä kohtaan, ja siksi ne muuttavat kaikki piiriinsä joutuneet eläimiksi. Jokaisessa meistä on sisällään pala eläintä, ja tuo pala kasvaa ja kasvaa kunnes muutos on täydellinen. Kaikki nämä eläimet" susi viittasi kädellään nukkuihin hahmoihin – "ovat joskus olleet ihmisiä."

"Entä sitten?" kysyi Malacus, jota oli äkkiä alkanut huimata. Suden silmät tuijottivat häntä syvälle, syvälle.

"Viikko sitten yksi meistä näki unen. Siinä luoksemme saapui mies, jota suojasi riimu. Sardonin voimat eivät saaneet hänestä otetta, ja lopulta hän teki sen, mitä me kaikki olemme yrittäneet turhaan jo vuosia. Hän löysi sauvan, kokosi sen jälleen ja piirsi siihen suojariimun. Voimien vuoto lakkasi, ja vähitellen kaikki oli jälleen ennallaan."

"Taidan ymmärtää, mitä tarkoitat", sanoi Malacus. Hänen puheensa oli käynyt oudon vaivalloiseksi.

"Mutta minusta ei ole siihen. Se en ole minä."

Susi tuijotti yhä syvemmälle hänen silmiinsä.

"Nouse siivillesi ja tee se, mitä varren olet tänne tullut."

Silloin Malacus kohotti koukkunokkansa kohti taivasta ja päästi riemuhuudon vapaudelle, jonka oli juuri saanut. Hän ojensi mahtavat siipensä, löi ilmaa pari kertaa ja katosi pilviin. Hetken aikaa susi istui paikallaan ja ulvoi sitten ilosta.

42

OCTOBRIANA JA HELVETIN X PIIRI on ilmestynyt!!

tampereen sarjakuvaseura ry.
kustansi. Sinä tilaat.
30markkaa+5,50mk:n
postimerkki. Osoite:
Reima Mäkinen
Halimajärventie 43
36100 Kangasala as
laatukirjan loivat:

Reima Mäkinen · Timo Niemi

OCTOBRIANA
JA HELVETIN X PIIRI

Jyväskylän Science Fiction Seura Neljäkymmentäkaksi / Jyväskylän Kesä Jyväskylä Arts Festival

▼◆▼◆ KESKIVIikko 10.6. ◆TORSTAI 11.6. ◆▼◆▼◆▼

Jyväskylän yliopisto,
vanha juhlasali (S212)

- 11:00 Tapahtuman avaus
◆ Leena Peltonen
- 11:15 Tolkienin mytologiset lähteet
◆ Leena Peltonen
- 12:00 Tolkienin kaunokirjallinen usko ja uskottavuus
◆ Hannu Hillos
- 13:00 Ruokatauko
- 14:00 Diashow Tolkien-kuvituksista
- 15:00 Tolkienin suomentaminen
◆ Kersti Juva
- 16:00 Paneelikeskustelu Tolkienin tiimoilta

Jyväskylän yliopisto,
vanha juhlasali (S212)

- 10:00 Tieteisfantasia
◆ Juhani Hinkkanen
- 11:00 Myytillisiä rakennuskiviä kirjallisilla työmailla
◆ Boris Hurttä
- 12:00 Ruokatauko
- 13:00 Muumipeikot
◆ Johanna Sinisalo
- 14:00 "Touching Wood" (yleisökysymyksiä)
◆ Robert Holdstock
- 15:30 Kalevala
◆ Eeva-Liisa Tenhunen
- 16:15 Roolipelit-esitelmä
◆ Mikko Kurki-Suonio

Tanssisali Lutakko:

- 18:00 Kaustisten musiikkilukion Tolkien-konsertti
◆ Data-Boom: Ainulindalë (MK 30)

(Konsertin jälkeen alkaa videoyö)

▼◆ ELOKUVAVIIKKO 9.-13.6.1992 Elohuvi 1, Väinönkatu 30 ▼

Fantasiaelokuvasarja ◆ Liput 25 mk, kantakortti 100 mk

9.6. "Gilliam: Rosvoja, rosvoja (Time Bandits)"

10.6. "Blomberg: Valkoinen peura"

11.6. "Scott: Legenda (Legend)"

12.6. "Jordan: Sudet tulevat (Company of Wolves)"

13.6. "Bava: Verta ja mustia pitsejä (Blood and Black Lace)"

Fantasia! Jyväskylän Kesässä 9.-17.6.1992

Pyydetään palauttamaan,
ellei vastaanottajaa tavoiteta

Jyväskylän Science Fiction Seura **42**
Kauppakatu 1 B 18
40100 JYVÄSKYLÄ

